

ธรรมชาตฤๅก ๑

พระอาๅจารยๅสงบ มนสๅสนๅโต

เทศนๅบนศาลา วันที่ ๒๐ กันยายน ๒๕๕๘

ณ วัดป่าสันตฤๅพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจฟังธรรมะ ฟังธรรม ธรรมะขๅงองคๅสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจๅ

เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดมาพบพระพุทๅศาสนา พระพุทๅศาสนาจะบังเกิดขึ้นต่อเมื่อองคๅสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจๅตรัสรู้ธรรม เวลาองคๅสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจๅยังไม่ตรัสรู้ธรรมนะ องคๅสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจๅคๅนคๅว่าแสวงหา แสวงหามาจนองคๅ-สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจๅตรัสรู้ธรรม สัจธรรมอันนี้ องคๅสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจๅ เห็นใหม่ เสวยวิมุตติสุขขๅ

เวลาจะรื้อสๅตรๅขนสๅตรๅ ไปเทศนๅว่าการ ไปเทศนๅว่าการได้พระอๅัญญาโกณฑๅญๅะเป็นพยาน เป็นพยานว่า สัจธรรมมันมีอยู่จริง สัจธรรม สัจธรรมความจริง เวลาองคๅ-สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจๅอยู่ในใจขององคๅสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจๅ พระอๅัญญา-โกณฑๅญๅะบรรลๅธรรมขึ้นมา “อๅัญญาโกณฑๅญๅะรู้แล้วหนอ” เป็นพยานกับเราใจ เป็นสงๅของคๅแรกของโลก เป็นพยานกับองคๅสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจๅว่าสัจธรรมนั้นมันมีอยู่จริง

ถ้าสัจธรรมมีอยู่จริง แล้วเวลาองคๅสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจๅเทศนๅว่าการ พยายาม บัๅน บัๅนปัญๅวคๅคๅยๅขึ้นมาจนเป็นพระอรๅหันตๅ สิ่งที่เป็นพระอรๅหันตๅขึ้นมา เป็นพยานต่อกัน ไปเทศนๅยๅสะขึ้นมา จนได้ยๅสะขึ้นมา ได้บริวารขๅงยๅสะ เป็นพระอรๅหันตๅทั้งหมด “พ้นจากบๅงที่เป็นโลกและเป็นทิพยๅ” พ้นจากบๅงที่เป็นโลกและเป็นทิพยๅ คๅว่า “พ้น” นั้นเพราะว่าธรรมะนี้มันสูงส่งขนาดนั้นใจ

ทั้งโลก สิ่งที่มีนๅหนือโลก ทั้งหนือโลก ทั้งหนือความเป็นทิพยๅสมบัติที่โลกเขาปรารถนๅกัน เพราะวๅฤๅษๅชีไพรเขาสามารถพิๅสูจนๅได้ว่าเขาเหาะเหินเดินฟ้าได้ เขารู้ถึงทิพยๅสมบัติอันนั้น เวลาองคๅสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจๅตรัสรู้ธรรมขึ้นมา “เธอทั้งหลายพ้นจากบๅงที่เป็นโลกและเป็นทิพยๅ” ถ้าพ้นขึ้นไปแล้ว สิ่งนั้นมันต้องหนือโลกและหนือสงๅสารทั้งหลาย

ถ้าหนือสงๅสารทั้งหลาย เห็นใหม่ สัจธรรมอันนี้ เราจะทุกขๅจนเขๅใจขนาดไหน ยากคๅมี

จนขนาดไหน แต่เราเกิดมาเป็นมนุษย์ แล้วเราเกิดมาเป็นมนุษย์นะ เรามีสัญจะ เรามีศรัทธามี
ความเชื่อ เราปรารถนา เห็นไหม เราปรารถนา เราปรารถนาสัญธรรมอันนั้น ถ้าปรารถนาสัญ
ธรรมอันนั้นนะ เวลาเรามาวัดมาว่า เราทำบุญกุศลของเรา เวลาทำบุญกุศลของเรา ทำบุญกุศล
ของเราเพื่ออำนาจวาสนาของเราให้เพิ่มบารมีมากขึ้น

เรามีศรัทธามีความเชื่อ เรามีความเชื่ออยู่แล้ว ความเชื่ออันนี้ เห็นไหม ทาน ศีล ภาวนา
เรื่องของท่านมันเรื่องของน้ำใจ เรื่องของการเสียสละของเรา เราได้กระทำของเรา เรื่องของศีล
ศีลคือความปกติของใจ ถ้าใจมันปกติ เราพยายามดูแลรักษาใจของเรา ไม่ให้หัวใจของเรา ไป
กั่วน้ำเน่าที่เป็นพิษเป็นภัยมาสู่หัวใจของเรา ให้มันมากจนเกินไป ทั้งๆ ที่เรามีหน้าที่การงาน
ของเรา เราก็ทำหน้าที่การงานของเราด้วย ด้วยสติด้วยปัญญา ด้วยสติด้วยปัญญา เห็นไหม

เกิดมาชาติหนึ่ง เกิดมานะ เกิดมาอยู่ในครรภ์ ๙ เดือน เวลาคลอดออกมา กว่าจะจะเป็น
เด็ก กว่าจะโตขึ้นมา ชีวิตหนึ่งมันไม่ใช่ได้มาง่ายๆ หรือ ชีวิตหนึ่งได้มา ได้มาด้วยบุญกุศลของ
เราเองนะ ถ้าเราไม่มีบุญกุศลไม่ได้เกิดเป็นมนุษย์หรือ

เกิดเป็นมนุษย์นี้แสนยาก แต่มันก็ได้เกิดกันมาจนเต็มโลก เต็มโลกเต็มสงสาร แล้วก็ต่าง
คนต่างปากกัดตีนถีบ เพื่อจะเอาตัวรอดให้ได้ เอาตัวรอดให้ได้ไง แต่การเอาตัวรอดของเรา เอา
ตัวรอดของใคร ใครก็คิดของเขา เขาจะหาทางรอดของเขา แต่ของเรามีศรัทธามีความเชื่อของ
เรา เราจะประพฤติปฏิบัติ คำว่า “จะประพฤติปฏิบัติ” มันต้องมีศรัทธา มันต้องมีศรัทธามี
ความมั่นใจของเรา เราถึงจะมาประพฤติปฏิบัติของเรา

ถ้าเราจะประพฤติปฏิบัติของเรา เราจะต้องตั้งสติของเรา แล้วเราจะทำความสงบของใจ
ของเราขึ้นมา หาหัวใจของเรา ทั้งๆ ที่หัวใจของเรา เราปรารถนา เราเรียกร้องของเรา เราเห็น
เราเชื่อมั่นในธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สัญธรรม สัญธรรมอันนั้น ธรรมที่เหนือ
โลก แต่จิตใจของเรามันโดนเบียดเบียนอยู่ อยู่ในใต้โลก ดูจิตใจของเราสิ จิตใจของเรามีมันมี
ความเชื่อมีความอาภาวนาของเรา เราอาภาวนานะ มันกล้าเผชิญ เห็นไหม เวลามาประพฤติ
ปฏิบัติ

เรา เราลูกศิษย์มีครูบาอาจารย์ไง ครูบาอาจารย์ของเราพาไปอยู่ในที่สงัด ในที่วิเวก
เวลาทางโลกเขา เขาบอกว่าพวกที่ไปอยู่ป่าอยู่เขาไม่ใช่เป็นคนจริง คนจริงต้องปฏิบัติที่ไหนก็
ต้องปฏิบัติได้ คำว่า “ปฏิบัติที่ไหนก็ปฏิบัติได้ ไปวัดไปวาาก็ได้ ไม่ไปวัดไปวาาก็ได้” แต่ว่าสิ่งที่ครู
บาอาจารย์ของท่านได้เห็นโทษของมันไง เห็นโทษของการคลุกคลี เห็นโทษของรูป รส กลิ่น
เสียง สิ่งที่มีมันเป็นฝ่ายตรงข้ามกับสัญธรรมไง มันเบียดเบียนหัวใจไง ครูบาอาจารย์ท่านประพฤติ
ปฏิบัติมา ท่านรู้ว่าอะไรมันเป็นของแสง อะไรที่มันทำแล้ว ปฏิบัติแล้ว มันลุ่มลุ่มคลุกคลานอยู่

ที่นี้เวลาเราคิดของเราไง ถ้าปฏิบัติที่ไหนก็ต้องปฏิบัติได้ ทำไม่ต้องไปที่สงัดไปที่วิเวก ไป

ที่ส่งไปทีไรก็เพื่อไปเผชิญกับมันไง เผชิญกับสัจจะความจริงอันนั้น ถ้าเผชิญกับสัจจะความจริงอันนั้น ถ้าเราปฏิบัติได้ของเราตามความเป็นจริงนะ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี แค่อึดใจของเราสงบเท่านั้นแหละ มันจะยืนยันเลยว่ามรรคผลมีจริง ถ้ามรรคผลมีจริง เห็นใหม่ เราจะมีกำลัง มีศรัทธามีความเชื่อของเรา เราจะพยายามมูมานะของเรา เพื่อชวนชวายหาสัจธรรมอันนั้น

อันที่ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เสดยวิมุตติสุข “แล้วจะสอนใคร จะสอนใครได้หนอ” เพราะว่ามันลึกลับซับซ้อน คำว่า “ลึกลับซับซ้อน” มันก็เลสบังเงา เส้นผมบังภูเขา มันอยู่กับเรานี้แหละ แต่เราไม่รู้ไม่เห็นมัน ถ้าจะรู้จะเห็นมันจะทวนกระแส กลับมาได้ยังไง โดยธรรมชาติของมัน ธรรมชาติของจิตมันส่งออก มันต้องมีความรู้สึกนึกคิด อย่างนั้น มันส่งออกเป็นธรรมชาติของมัน คนจะมีอำนาจวาสนามากน้อยแค่ไหนมันก็ส่งออก อย่างนั้น

คำว่า “ส่งออก” คุณสิ คนเราเกิดมาทางโลก ที่คนเขามีอำนาจวาสนาของเขา เขาทำอะไรได้ ประสบความสำเร็จของเขา เขาก็มีบุญกุศลของเขา เขาคิดได้แค่นั้น คิดได้คุณงามความดีทางโลกที่เขายกย่องสรรเสริญกันไง แล้วธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมา-สัมพุทธเจ้าบอกโลก ธรรม ๘ มีลาภ มียศ สรรเสริญ มีคนเชิดหน้าชูตามหาศาลเลย แต่มันก็โลกธรรม ๘ เพราะถ้า มันมี มันก็มีวันเสื่อม มีลาภ เสื่อมลาภ มียศ เสื่อมยศ มีสุข มีทุกข์ มันเป็นเรื่องสัจจะ เรื่องโลก ธรรม ๘ ธรรมะเก่าแก่

แต่เวลาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าล่ะ ถ้ามีศรัทธามีความเชื่อ เราต้องทำความเข้าใจของเราเข้ามา ถ้าใจเราสงบแล้ว เราจะย้อนกลับมาดูในใจของเรา ถ้าเรา ย้อนกลับมาดูใจของเราได้ สิ่งนั้นจะเป็นการแก้ไขหัวใจของเรา แก้ไขหัวใจของเรา ธรรมะจะ เกิดที่หัวใจ ธรรมะจะเกิดจากความรู้สึกของเรา

ความรู้สึก เห็นใหม่ ที่มันสัมผัสความสุขความทุกข์อย่างนี้ แต่ถ้ามันเป็นสัจธรรมขึ้นมา มันได้สัมผัสสัจจะความจริงขึ้นมา ถ้าสัจจะความจริงขึ้นมา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาแล้วกราบธรรมๆ มันเลิศ มันประเสริฐมาก มันประเสริฐจนแบบว่าเลอเลิศ เลอเลิศมันไม่มีสิ่งใดมีค่าเท่า แล้วถ้าใครเป็นความจริง แล้วเป็นความจริงไปโดยข้อเท็จจริงนั้น

คุณสมบัติ คุณสมบัติของสิ่งที่มีคุณภาพ สิ่งนั้นทุกคนก็แสวงหา ของที่ไม่มีคุณภาพ ของที่เลื่อนกล่นไปไม่มีใครต้องการ นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา สิ่งที่มีมันมีค่า มีค่าจน แต่คนเข้าไม่ถึง เห็นใหม่ ทางโลก ทางโลกเวลาเขาทำกัน ทำแบบโลก การตลาดคือธุรกิจ เวลา ทำทางโลก บอกว่าปฏิบัติง่าย รุ่งง่าย ปฏิบัติต่างๆ ว่ามันเป็นทางโลก ทางโลกเขา เวลาเขาทำการตลาด ชื่อ ๑ แกรม ๑ เวลาของที่มีคุณภาพ เขาต้องเข้าคิวซื้อเพราะของมันมีน้อย

แต่ของมันมีมาก เห็นใหม่ ของมันมีมากแล้วไม่มีใครต้องการ ชื่อ ๑ แกรม ๑ แล้วเวลาซื้อ

๑ แกม ๑ แล้วสิ่งที่ได้มา เห็นใหม่ ได้มาคุณภาพมันเป็นอย่างไร นั่นเป็นการแลกเปลี่ยน มันเป็นเรื่องของโลกรู้จัก มันเป็นเรื่องของโลก แล้วเวลาปฏิบัติ ปฏิบัติง่ายๆ ธรรมะชาຍฎุกๆ ธรรมะจะขายราคาถูก ทุกคนต้องการ ทุกคนแสวงหา เพราะทุกคนเชื่อ เราเชื่อใจ

เราเชื่อธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเป็นชาวพุทธนะ ชาวพุทธศรัทธาความเชื่ออย่างไรจิตใต้สำนึกมันก็เชื่ออยู่อย่างนี้ แต่เชื่ออย่างนี้มันเชื่อแบบโลกๆ ใจ เชื่อแบบโลกๆ คำว่า “โลก” โลภียปัญญา ปัญญาทางโลก ถ้าทางโลก เห็นใหม่ เวลามันสุข เวลามันทุกข์จนเกินไปนัก มันก็จะหาทางออก ก็เลิสมันก็ปล่อยให้ผ่อนให้หายใจหน่อยหนึ่ง มันก็พอทน เวลาความทุกข์ขนาดไหน ออกล้นเดี๋ยวมันก็จางลง แล้วเดี๋ยวก็กุศลต่อเนื่องไปอย่างนี้ มันให้เราอยู่ในอำนาจของมัน ก็เลิสมันหลอกอยู่อย่างนี้

แล้วเวลาเรามีศรัทธามีความเชื่อ เราจะประพฤติปฏิบัติ ถ้าเราเข้าไปในที่ที่อ้างถึงศรัทธาธรรมะชาຍฎุกๆ ธรรมะชาຍฎุกๆ ก็เอาธรรมะเป็นสินค้า ถ้าธรรมะเป็นสินค้า เวลาขายถูก ขายถูก เห็นใหม่ ดุสิต ขายถูกๆ ทุกคนก็ต้องการ ทุกคนก็ต้องแสวงหา เพราะมันของถูกใจ ของมันหาได้ง่าย แล้วของมันหาง่ายมันได้จริงหรือเปล่าละ? ธรรมะมันจะหาง่ายๆ อย่างนั้นไหม? หัวใจของเรามันหาง่ายไหม? ดุสิต จริตนิสัยของคนสิ่งที่มันมีคุณธรรมขึ้นมา มันหาง่ายไหม?

มันจะหาง่ายได้อย่างไร หาง่ายมันอยู่ที่จิตใจดวงนั้น เพียงแต่เขาคุ่นเคยใจ จิตใจอันใดที่มันคุ่นเคยกิเลส เห็นใหม่ ที่มันหยาบช้ำ มันทำอะไรทำด้วยเคยชินของมัน มันเที่ยวระรานเขาไปทั่ว คำว่า “ระรานเขาไปทั่ว” ระรานเขาแล้วมันพอใจ มันพอใจเพราะจิตใจมันต่ำช้าอย่างนั้นไง ต่ำช้าอย่างนั้น คนต่ำช้าแล้วทำไมมาเกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์นี่แสนยาก คนที่เกิดเป็นมนุษย์เป็นคนดีหมดดี คนเกิดเป็นมนุษย์ ในเมื่อมนุษย์สมบัติ มนุษย์มันหายาก มนุษย์มันเกิดได้ยาก คนเกิดเป็นมนุษย์ทุกคนต้องเป็นคนดีหมด คนเลวทรามมันต้องไม่มี

แต่นี้เวลามันเกิดเป็นมนุษย์ ดุสิต เวลาเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะโดยธรรมชาติ ดุสิต เวลาน้ำขึ้นน้ำลง มันเป็นธรรมชาติของมัน น้ำขึ้นน้ำลงมันก็เป็นจักรวาล น้ำขึ้นน้ำลงเป็นเรื่องธรรมชาติของมัน

นี่ก็เหมือนกัน ผลของวัฏฏะๆ การเวียนว่ายตายเกิดเป็นธรรมชาติ เวลาคนทำบุญกุศลขึ้นไปเป็นเทวดา อินทร์ พรหม เวลาหมดบุญขึ้นมา มันก็เวียนลงมาเกิด สัตว์นรกอกเวจีมันด้วยบาปอกุศลของเขา เขาเกิดนรกอกเวจี หมดเวรหมดกรรมของเขา เขาต้องเวียนมาเกิด

การเวียนมาเกิด การเวียนว่ายตายเกิด วัฏฏะมันหมุนเวียนอยู่อย่างนี้ เขาได้ชาติใช้เวรกรรมของเขา ชาติใช้เวรกรรมของเขาจนหมดเวรหมดกรรมของเขา แล้วเขามาเกิดเป็นมนุษย์ แต่เวลาเทวดา อินทร์ พรหม เวลาหมดอายุขัยของเขา เขาหมดจากบุญ เขาก็เกิดเป็นมนุษย์ หรือเกิดลงในนรกอกเวจี มันเป็นการเวียนว่ายตายเกิดไง มันเวียนว่ายตายเกิด ผลของวัฏฏะ ฉะนั้น

คนที่เขาพันเวรพันกรรมขึ้นมา พันจากนรกอเวจีขึ้นมา พันจากนรกขึ้นมาเกิดเป็นสัตว์เดรัจฉาน จากเดรัจฉานขึ้นมาแล้วมาเกิดเป็นคน เกิดเป็นคนทุกซๆ ยากๆ เกิดเป็นคนจิตใจหายาบช้า จิตใจที่จะเบียดเบียนคนอื่นตลอดไป

ถ้าจิตใจคนจากเทวดา อินทร์ พรหมลงมา หมดจากอายุขัยลงมา เห็นไหม เวียนว่าย ตายเกิดในวัฏฏะ เกิดเป็นมนุษย์ มนุษย์สมบัติที่เราทำคุณงามความดีของเรา เราเกิด นี่ไง ว่า เกิด เกิดเป็นมนุษย์แสนยาก แล้วจิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะมันมหาศาล ดุสัทธิ ดุมด ดูปลวกลิ สิ่งที่มีชีวิตที่มองไม่เห็น มันมีของมัน

แต่จิตดวงหนึ่งได้มาอุบัติเกิดเป็นเราอยู่นี้ ถ้ามาเกิดเป็นเรา เห็นไหม ถ้าเกิดเป็นเรา ถ้ามี สติมีปัญญา ความรู้สึกนึกคิดเป็นสมบัติของเรานะ สมบัติที่ดี เรามีสติมีปัญญาของเรา เรา รักษาดูแลหัวใจของเรา ถ้ารักษาดูแลหัวใจของเรา เราจะประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง เรา ไม่ต้องการธรรมะที่ขายถูๆ ธรรมะที่ขายถูๆ มันไม่มีอยู่จริง มันเป็นเรื่องการตลาด มันเป็นเรื่องโลก เวลาซื้อ ๑ แกรม ๑ สิ่งที่ซื้อ ๑ แกรม ๑ ขณะปฏิบัติแล้ว มรรคผลมันแถมด้วย มันแถมให้อีกชั้นหนึ่ง เวลาปฏิบัติไปแล้ว ซื้อ ๑ แกรม ๑ เลย

แล้วถ้าเป็นไปทางโลก ดุสิ เวลาเขาทำธุรกิจกัน เราเป็นธุรกิจที่ผลิตภัณฑ์ใหม่ เราต้องมี สินค้า สินค้าเพื่อแจกฟรี สินค้าเพื่อทดลองให้เขาใช้ฟรี ของฟรี ของใช้ฟรี นั่นก็เป็นสินค้าที่เขา เพื่อจะให้เราใช้ว่ามีคุณภาพ ไม่มีคุณภาพ จะได้ซื้อสินค้าเขา ให้ฟรี ไม่ต้องซื้อ ๑ แกรม ๑ ให้ฟรีๆ เลย แจกฟรี แจกฟรีอย่างนั้น มันเป็นเรื่องเขาหวังผลประโยชน์ข้างหน้า เขาหวังประโยชน์ เขาจะ

แต่ใจคนที่มีคุณธรรม ดุสิ เวลาหลวงตาเราท่านออกโครงการช่วยชาติ เรื่องของโรงพยาบาล มันมีมหาศาล ทุกคนมีจิตใจที่อยากเสียสละ กับของให้ฟรีแบบนี้ ของให้ฟรีด้วยบัณฑิต เห็นไหม **อเสวนา จ พาลานํ ปณฺชิตานญฺจ เสวนา** คนที่เป็นพาลชน เขาทำของเขาเรื่อง การตลาด เรื่องโลก เรื่องผลประโยชน์ เรื่องธุรกิจ เรื่องโลกๆ

เรื่องธรรม เรื่องธรรมคือคนที่จิตใจที่สูงส่ง จิตใจที่เสียสละเพื่อประโยชน์กับเรา เพื่อประโยชน์ ให้ฟรี ให้ฟรีด้วยไม่หวังผลตอบแทน ไม่หวังผลตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้น ทั้งเหวทำ ประโยชน์เพื่อสังคม เพื่อประโยชน์โลก เพื่อความเป็นอยู่ของวัฏฏะ ให้วัฏฏะมันเคลื่อนไป ให้ การเวียนว่ายตายเกิดนั้น คนที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะให้เขาได้พึ่งพาอาศัย ให้เขาได้ ขยับเคลื่อนไปโดยที่ไม่ทุกข์ยากจนเกินไป ด้วยอาศัยน้ำพักน้ำแรงของเรา เราเสียสละทานของเรา นี่อย่างนี้เป็นบุญ

สินค้าที่แจกฟรีๆ แจกฟรีเพื่ออะไร เพื่อให้เราจิตใจใจ เราจะได้ซื้อสินค้านั้นไง ถ้าเรื่อง โลกก็คือเรื่องโลกใจ แล้วธรรมะจะขายถูๆ จะปฏิบัติได้ง่ายๆ จะกระทำมันเอามาจากไหนละ แต่

คนก็เชื่อ เห็นใหม่ ดูสิ เราจะทุกขั้ยากดีมีจน แต่จิตใจของเราประเสริฐ จิตใจของเรา เห็นใหม่ มี พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มีแก้วสารพัดนึกเป็นที่พึ่งอาศัย แล้วเวลาเป็นที่พึ่งอาศัยมาศึกษา ธรรมะเป็นปริยัติ ศึกษาเพื่อการประพฤติปฏิบัติ แล้วเวลาการประพฤติปฏิบัติขึ้นมาปฏิบัติ ตามความเป็นจริงของเรา

ถ้าปฏิบัติตามความจริงของเรา เห็นใหม่ ยากดีมีจนแต่เราก็มีหัวใจเหมือนกัน ยากดีมี จนมันไม่ได้บอกถึงขั้นวรรณะ ยากดีมีจนมันอยู่ที่อำนาจวาสนา แต่ความรู้สึกนึกคิดนี่สิ อันนี้ สำคัญ ความรู้สึกนึกคิด ดูสิ เรายากดีมีจนแต่เราจะชวนชวาย เขาอาบเหงื่อต่างน้ำ เขาหาเงิน หาทองกันเพื่อประโยชน์ว่าเป็นสมบัติของตน

แต่ของเรา เห็นใหม่ เราเสียสละ เราเสียสละนะ เราแสวงหาด้วยน้ำใจของเรา แสวงหา หัวใจของเรา แล้วแสวงหาหัวใจของเรานะ เราทำของเรา เราทำเพื่อประโยชน์กับเราสิ เป็น ความจริงของเรา ถ้าเป็นความจริงของเรา ถ้ามีสติปัญญา ของถูก ของถูกมันเป็นของที่ไม่มี คุณภาพ ของแพงเกินไปก็ไม่ใช่ว่าของมันจะดีตลอดไป เห็นใหม่

ไปที่สังคมาไหน เขาบอกว่าเขามีคุณภาพ ของเขาเป็นของดี คิดแพงๆ ทำบุญมากๆ ได้มากๆ ยิ่งทำบุญเยอะยิ่งได้บุญเยอะ ยิ่งปฏิบัติแล้วแค่เข้าไปนั่งเป็นพิธีกรรม ได้มรรคได้ผล ได้ไปหมดเลย แล้วมันอยู่ไหนล่ะ? มันไม่มีหรอก นี่เรื่องของโลก คือเรื่องการธุรกิจ เรื่องของโลก ธุรกิจการแลกเปลี่ยน ความแลกเปลี่ยนมันมีอยู่จริงไหม มันไม่มีอยู่จริงหรอก แต่มันไม่มีอยู่จริง มันไม่มีอยู่จริงมันเป็นสมมุติ มันเป็นสมมุติบัญญัติใช้ใหม่

เวลาเราทำทาน ศีล ภาวนาเป็นบัญญัติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า อนาคตังสญาณ รู้ว่าทำสิ่งใดเป็นประโยชน์ สิ่งใดเป็น ประโยชน์ ถ้าเรายังเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เราเป็นศรัทธาใหม่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัม พุทธเจ้าเทศน์อนุปุพพิททา อนุปุพพิททา เรื่องทาน เรื่องศีล เพื่อให้หัวใจมันเปิดกว้าง ถ้าเปิด กว้างแล้วทำจนถึงเทศน์อริยสัจ เทศน์อริยสัจสัจจะความจริงขึ้นมา เทศน์สัจจะความจริงขึ้นมา

ถ้าจิตใจเรามีปัญญา ดูสิ เวลาฟังธัมมจักข “มีดวงตาเห็นธรรม มีดวงตาเห็นธรรม” เวลา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่าภรรนนะ เทวดา อินทร์ พรหม ทั้งฆราวาส บรรลุดุธรรม มหาศาลเลย เพราะจิตใจเขาพร้อม ถ้าจิตใจเขาพร้อมมันก็เป็นประโยชน์ ถ้าเป็นประโยชน์ อย่างนั้น มันเป็นประโยชน์ตามข้อเท็จจริง มันมีกิจจญาณ สัจจญาณ มันมีมรรคมีผลขึ้นมา หัวใจมันเป็นความจริง มันเป็นความจริงขึ้นมามันก็เป็นธรรม

ถ้ามันเป็นโลก โลกกับธรรม ถ้าการทำคือการทำ การเสียสละ เสียสละเพื่อประโยชน์ แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติต้องเป็นความจริงในใจ ดูสิ เรายากดีมีจน แต่เราก็ยังมีหัวใจมีความ ใฝ่ฝันอยากประพฤติปฏิบัติ เวลาพระเรา เห็นใหม่ ยากดีมีจนมาบวชพระ บวชพระขึ้นมา เห็น

ใหม่ บวชพระขึ้นมาก็เป็นศากยบุตรพุทธรชินอรส เป็นทายาทขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาบวชพระ พอบวชพระขึ้นมาในสังคมา

คูสิ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาเสวยวิมุตติสุข แล้วเวลาจะออกบิณฑบาตทำอย่างไร อนาคตังสญาณว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าแต่ละพระองค์ที่ละดวงมาทำอย่างไร ออกบิณฑบาตเป็นวัตร เลี้ยงชีพด้วยเป็นวัตร จะวางศาสนา เห็นใหม่ เทวดาถวายบาตร ๔ ใบ เนมิตให้เหลือใบเดียว แล้วออกบิณฑบาต สิ่งที้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบิณฑบาตเป็นวัตร สิ่งทีวางธรรมและวินัยนี้ไว้

ฉะนั้น เวลาเราบวชมา เรายากดีมีจนขนาดไหน จะสูงขาวดำดำขนาดไหน เราบวชเป็นพระเป็นศากยบุตรเหมือนกัน มันมีโอกาส คูสิ ทางโลกเขา เขาต้องมีวิชาชีพของเขา ต้องมีอาชีพของเขา ถ้ามีอาชีพของเขา เวลาอาชีพของเขาขึ้นมา สิ่งทีเขาทำ เห็นใหม่ ทำมาเพื่อเป็นปัจจัยเครื่องอาศัย เพราะเขาต้องรักษาชีวิตของเขาไว้ ถ้ามีศรัทธามีความเชื่อก็มาประพฤติปฏิบัติ

ถ้ารักษาชีวิตของเขาไว้ เวลาทำมาหากินว่าเป็นความทุกข์ความยาก เราก็มีหน้าที่การงานล้นมืออยู่แล้ว เราจะปฏิบัติอะไรขึ้นมาอีก ความล้นมืออยู่แล้ว คูสิ คนทีขาดสติ คนทีคิดว่าชีวิตเราจะยังยืน ชีวิตเราจะยาวไกล เวลาชีวิตเราใกล้ฝั่งขึ้นมามันค่อยจะมาประพฤติปฏิบัติ นี้เวลาเขาคิดของเขานะ เพราะทุกคนคิดได้ทั้งนั้น ทุกคนถ้ามีศรัทธามีความเชื่อ เขาคิดถึงสังกิเลส แต่ถ้าเขาไม่มีความเชื่อของเขา เขาก็ทำบุญกุศลของเขาเพื่อเป็นที่พึ่งอาศัยของเขา เวลาความคิดของเขา นั้นทางโลกของเขา เขาต้องมีหน้าที่การงานของเขา

แต่ถ้าเราเป็นพระ ยากดีมีจนมาบวชเป็นพระ ศากยบุตรพุทธรชินอรส เรามีธรรมและวินัยเป็นศาสดา เราบวชมาแล้ว เราบิณฑบาตเป็นวัตร เราเลี้ยงชีพด้วยบิณฑบาตของเรา เราเลี้ยงชีพของเรา ถ้าเลี้ยงชีพนี้ศรัทธาไทย ทีนี้ศรัทธาไทย เรามีศรัทธาความเชื่อมาบวชเป็นพระกรรมฐาน บวชเป็นพระกรรมฐานมาจากไหน บวชเป็นพระกรรมฐานมาจากหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น เวลาหลวงปู่เสาร์ท่านออกประพฤติปฏิบัติของท่าน ท่านก็ล้มลุกคลุกคลานมาทั้งนั้น เพราะเวลาหลวงปู่เสาร์ท่านออกปฏิบัติ ออกปฏิบัติ เพราะสังคมาเขาไม่เชื่อว่ามรรคผลมันมี “กึ่งกลางพระพุทธรศาสนาแล้ว มรรคผลไม่มีหรือ ปฏิบัติไปก็สูญเปล่า” แล้วก็ศึกษากันมา

แล้วถ้ามันไม่มีแล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าวางธรรมวินัยไว้ทำไม อกาลิโกไม่มีกาลไม่มีเวลา มันเป็นเรื่องอะไร แต่เพราะจิตใจเขาอ่อนแอ จิตใจเขาไม่เข้มแข็งพอทีเขาจะเข้าเผชิญกับความจริงในใจของตัวเอง เขาไม่กล้าต่อสู้กับกิเลส เขาไม่กล้าไปเผชิญหน้ากับกิเลสในใจของเขา ให้กิเลสมันขึ้นหัวนั้นนะ แล้วก็ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วก็ทำเป็นพิธีกรรมกันอยู่อย่างนั้นนะ

แต่เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านบวชของท่านแล้ว ท่านพากันออกวิเวก พากันออกประพฤติปฏิบัติ หลวงปู่เสาร์ท่านทำเป็นตัวอย่าง เห็นไหม ท่านทำเป็นตัวอย่าง เวลาหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นท่านเทศนาว่าการ พยายามแก้ไขหัวใจของหมู่คณะ แต่หลวงปู่เสาร์ท่านบอก ท่านทำเป็นตัวอย่างให้เราเห็นเป็นตัวอย่าง เห็นไหม ถ้าเราเห็นเป็นตัวอย่าง ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา เราทำความจริง นี่พระกรรมฐาน เขาประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงเข้าสู่สังฆธรรม ถ้าเราอยากจะมีคุณธรรม จิตใจของเรา มีศรัทธามีความเชื่อ แล้วเราพยายามจะประพฤติปฏิบัติ เรา จะแสวงหาความจริงขึ้นมาเพื่อหัวใจของเรา หัวใจที่มันทุกข์ๆ ยากๆ อยู่เนี่ย แต่มันมีอำนาจ ความสำเร็จหัวใจที่ยิ่งใหญ่มันคิดค้นของมัน

ดูสิ ทางโลกเขาไม่กล้ากระทำ เขาบอก “มรรค ผล นิพพานมันจะมีได้อย่างไร เกิดมา ตายแล้วก็สูญ เกิดมาชาติเดียวมันก็จะสิ้นแล้ว เราต้องมาทุกข์มายากอยู่ทำไม” แล้วทุกข์ยากที่ ไหน เราไม่ได้ทุกข์ยาก เราจะต่อสู้กับกิเลสต่างหาก กิเลสมันต้องการกินอิมมมมมมมันอยาก สะดวกอยากสบาย แล้วทำพอเป็นพิธีกรรมก็บอกว่ามีมรรคมีผลไป

ถ้ามีมรรคมีผล ดูสิ ในสมัยพุทธกาลเวลาพระที่เขามีความคิดของเขา เขาจะส่งเสริมกัน เพราะมันอึดคัดขาดแคลน เขาปรึกษากันว่าเราจะดำรงชีพอย่างไร ดำรงชีพตกลงกันว่าอีกองค์ ก็ส่งเสริมอีกองค์หนึ่งว่าคนนั้นได้อานาคามี คนนี้ว่าอีกองค์เป็นพระ-อรหันต์ ส่งเสริมกัน

ชาวบ้านเขาก็มีศรัทธาความเชื่อเพราะถือว่ามีศีลต้องสะอาดบริสุทธิ์ ต้องเป็นความจริง พอความจริงขึ้นมา แต่พระที่อยู่ร่วมกันในสถานที่บริเวณนั้น เพราะว่าอึดคัดขาดแคลน ผอมโซ ออกพรรษาไปเฝ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระที่มามีแต่หนังหุ้มกระดูกมา เพราะว่ามันเป็นภัยพิบัติ แต่ทำไมมีพระอยู่กลุ่มหนึ่งมา โอ้โฮโย! ผิวพรรณนวลผ่อง โอ้โฮโย! มีน้ำ มีเนื้อ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามว่า “เธออยู่กันอย่างไร?” “ก็อยู่ด้วยอุบาย เวลามาก็บอกว่าองค์นี้เป็นโสดาบัน โสดาบันกับบอกองค์นั้นเป็นสกิทาคามี องค์สกิทาคามีกับบอกองค์นั้น เป็นพระอนาคามี” องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าติเตียนมาก มหาโจร โจรมันปล้นมันต้อง ไปปล้นที่บ้านเขา มันต้องแสวงหาเจ้าทุกข์มันถึงไปปล้นได้ ใ้ฉันมหาโจรยิ่งกว่าโจร ยกย่อง สรรเสริญกันแล้วให้เขามาให้ เขาเอามาให้เลย แล้วพระพุทธรเจ้า “มหาโจรๆ”

นี่ไปส่งเสริมกันเลี้ยงชีพอย่างนี้หรือ ถ้าเลี้ยงชีพอย่างนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าติเตียน ถ้าติเตียน เวลาไม่เชื่อก็ไม่เชื่อ เวลาถ้าจะเข้ามาประพฤติปฏิบัติก็ยังไม่อยากสะดวก อยากรบาย มันก็เป็นเรื่องโลกใจ มันมีการแลกเปลี่ยนใจ มันมีการแลกเปลี่ยนต่างๆ

แต่เวลาเป็นธรรมนี่ไม่มีแลกเปลี่ยน เสียสละๆ เสียสละตั้งแต่ข้างนอกและเสียสละข้าง ในของเรา เสียสละความสะดวกสบายๆ เราบวช เห็นไหม เราบวชเป็นพระมามันก็เริ่มต้น

มาแล้ว บวชเป็นพระ บวชเป็นพระเพราะอยู่ทางโลก สติทิวความเป็นมนุษย์ ความเป็นมนุษย์มี ศักดิ์ศรีเท่ากัน ทำสิ่งใดก็ได้ความเป็นมนุษย์ถ้าไม่ผิดกฎหมาย

เราบวชเป็นพระ เห็นใหม่ บวชเป็นพระ เราเสียสละสถานะของความเป็น มนุษย์เป็นฆราวาสมาบวชเป็นพระ บวชเป็นพระต้องมีศีล มีศีล ๒๒๗ เราก็ประกาศตน อยู่แล้วว่าเราจะบวชเป็นพระ แล้วบวชเป็นพระแล้วยังไปเป็นพระกรรมฐานชะด้วย พระกรรมฐานเพราะมีหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านเป็นอาจารย์ใหญ่ ท่านเป็นผู้บุกเบิก มา ท่านบุกเบิกมา ท่านทำเป็นตัวอย่าง ต้องปฏิบัติตามความเป็นจริง มันไม่ใช่ การตลาด ไม่ใช่ธรรมชาຍฎกฯ ถ้าธรรมชาຍฎกฯ มันแลกเปลี่ยนเอา มันเอามาจาก ไหน

แต่ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา ความจริง ดุสิต มั่นฝึกฝนขนาดไหน เวลาพระผู้ที่จะ มาบวชในสมัยหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านมาบวชเป็นปะขาว ๘ ปี ๙ ปี ต้องมาฝึกหัด ฝึกหัดสติ ฝึกหัดข้อวัตรปฏิบัติ เห็นใหม่ หัดตัดผ้า หัดท่องปาฏิโมกข์ ท่องได้แล้วถึงจะ บวชให้ ถ้าบวชขึ้นมาแล้ว มันฝึกฝนมาก่อนแล้ว ฝึกฝนมาตั้งแต่เป็นปะขาว เวลาเป็น พระขึ้นมามันก็พร้อมที่จะเผชิญกับกิเลสเลย แล้วมันจะจำจี้จำไชสิ่งใด เพราะมันได้ ฝึกฝนมาแล้ว ถ้าฝึกฝนมาแล้วมันก็ต้องเอาความจริง ถ้าเอาความจริงขึ้นมา ที่นี้จิต เห็นใหม่ จิตเป็นได้หลากหลายนัก มรรคผลนิพพานมันอยู่ที่นี้

เวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ศึกษามาเป็นภาคปริยัติ ศึกษา มาไว้เพื่อปฏิบัติ เวลาปฏิบัติขึ้นมาถ้าปฏิบัติตามความเป็นจริง เห็นใหม่ ถ้าปฏิบัติตามเป็นจริง มันต้องปฏิบัติขึ้นมาอย่างนี้ มันไม่มีธรรมชาຍฎกฯ แล้วปฏิบัติได้ง่ายๆ ปฏิบัติได้ง่ายๆ ขิปปา ภาณูญาขอให้มีเถอะ ถ้าผู้ใดปฏิบัติได้ง่ายรู้ง่าย สาธุ! ขอให้มันมีจริงๆ เถอะ ถ้ามันเป็นความจริง นะ ถ้ามันปฏิบัติได้ง่ายรู้ง่าย เราก็ก็นสาธุ ถ้ามันมีอยู่จริง

ถ้ามันมีอยู่จริง มันก็มีในสมัยพุทธกาล สมัยพาหิยะต่างๆ ที่ฝั่งองค์สมเด็จพระ สัมมาสัมพุทธเจ้าหนเดียวแล้วปฏิบัติเป็นพระอรหันต์ เพราะอะไร เพราะเขามีพื้นฐานของเขา มา ถ้ามันมีพื้นฐานของเขา มา ชีวิตของเขาก็ราบรื่น แต่เขาก็ได้สร้างบุญกุศลของเขา มาใช้ใหม่ แต่ของเรา เราจะประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราจะเอาความจริง

ถ้ามันเป็นของแลกเปลี่ยนของถูก มันเป็นไปได้ไม่ได้ มันจะเป็นไปได้ ดุสิต เวลาธรรมะของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “เราเป็นผู้ชี้แจงเท่านั้น เธอต้องเป็นผู้ปฏิบัติขึ้นมาตามเป็น จริง” มันต้องเป็นการประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจากหัวใจของเรา เราต้องรู้ต้องเห็นของเรา เราต้องมี สติปัญญาของเรา มันถึงจะเป็นสัจจะความจริงขึ้นมา เห็นใหม่ มันเป็นจำเพาะตน

ของที่เป็นจำเพาะตน ดุสิต เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดา เป็น

อาจารย์ใหญ่ของโลกนะ เวลาออกบิณฑบาต ถ้ามีเวลาเหลือจะไปเยี่ยมพวกลัทธิ พวกเดียริถึย นิครนถึ อยากรู๕พฤติกรรมะทั้หมดละ เวลาองค้สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเทศนาว่าการ เพื่อประโยชน์กับเราๆ นี้ประโยชน์กับเรา เห็นไหม

เราบวชเป็นพระ เราจะเอาความจริงของเรา ถ้าเราเอาความจริงของเรา เราปฏิบัติต้อง เป็นความจริงขึ้นมา ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา สิ่งที่แลกเปลี่ยนแลกเปลี่ยนอย่างนั้น สิ่ง ที่แลกเปลี่ยนมีแต่เวลาเป็นธรรมวินัย ถ้าเป็นวิสาสะอยู่ด้วยกัน เวลาเป็นค้ชิน เป็นวิสาสะ เพราะพระเรามันต้องมีสมบัติส่วนตน สมบัติส่วนตนกับบริหาร ๘ ใช้สอยด้วยบริหาร ๘ ถ้าไม่ใช่ ของเราใช้ไม่ได้ เว้นไว้แต่วิสาสะ ถ้าวิสาสะ วิสาสะใช้ของร่วมกัน ใช้ของร่วมกันเป็นของของ สงฆ์ ของของสงฆ์ไม่ใช่ของของเรา ของของสงฆ์เป็นส่วนกลาง ส่วนกลางเราดูแลรักษา นี้เป็น ของส่วนกลาง

แต่หัวใจละ หัวใจเป็นของใครของมันใช่ไหม? หัวใจเป็นของใครของมัน ถ้าหัวใจเป็น ของใครของมัน ใครจะค้นหาหัวใจให้ทำตามเป็นจริง ถ้าเราจะปฏิบัติตามความเป็นจริง ถ้าเป็น จริงมันต้องเป็นความจริงขึ้นมาจากกลางหัวใจนี้ ถ้าเป็นกลางหัวใจนี้ มันเป็นประโยชน์กับเรา เอง ถ้าประโยชน์มันก็เต็มใจ มันเต็มใจทำ มันเต็มใจทำเพราะเรารู้ว่าเราจะได้ประโยชน์ แต่ถ้า เราไม่ได้ประโยชน์ เราทำด้วยสักแต่ว่า

คำว่า “สักแต่ว่า” ธรรมะเป็นสักแต่ว่าๆ การปฏิบัติก็เป็นสักแต่ว่า ถ้าเป็นสักแต่ว่า มันไม่ ทำให้จริงจ้งขึ้นมา มันเป็นไปไม่ได้ที่มันจะมีคุณธรรมในหัวใจ เพราะมันไม่มีความจริง ถ้าเป็น ความจริงขึ้นมามันต้องทำตามความเป็นจริงขึ้นมา ถ้าความเป็นจริงขึ้นมา พุทธโธก็ต้งพุทธโธ จริงๆ เวลาเป็นสมาธิขึ้นมาก็เป็นสมาธิในหัวใจนั้น

แต่เวลาทางโลกเขา เห็นไหม โลกียปัญญา เวลาเราศึกษาๆ มาทางโลก ศึกษาเพราะ อะไร คำว่า “โลก” ก็เราศึกษานี้แหละ สุตมยปัญญาโลกทั้งนั้น โลกเพราะความคิดเกิดจากจิต เรายก้เอาขันถึ ๕ เราไปศึกษาธรรมะขององค้สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เวลาทางโลกเขา ดูสิ เวลาเขาบอกว่าสินค้าตัวอย่างก็แจกฟรี ถ้าสินค้าเขาไม่มีคุณภาพ ก็ซื้อ ๑ แถม ๑ แล้วผู้ทำงานทางโลก ดูสิ นักการเมืองเขาขายฝัน นโยบายนี้สุดยอด ถ้าเลือก ฉ้นแล้วประเทศนี้เจริญมาก ขายฝันๆ ตลอด ฝันง ฝันมันคืออะไร? อาการของจิต ฝันคือ ความคิด ฝันนโยบาย นโยบายนี้ก็เป็นโลกๆ ง

แต่ถ้าเวลาศึกษาธรรมะขององค้สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันก็เป็นโลกียปัญญา เป็นธรรมะขององค้สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วมันจะเป็นจริงขึ้นมาไหมละ? ถ้ามันจะ เป็นจริงของเรานะ เราต้องทำของเราขึ้นมาจริง นี้ภาคปฏิบัติง เนี่ยของถูกของแพงเราไม่เกียง เราต้องการความจริงต่างหาก ความจริง ความจริงขึ้นมา เห็นไหม ดูสิ หัวใจของเรา หัวใจของ

เรายังใหญ่ หัวใจเรามีแรงปรารถนา อยากค้นคว้า อยากได้ความจริง

ถ้าอยากได้ความจริงนะ เวลาเราจะเริ่มประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลาหลวงตาท่านไปหา หลวงปู่มั่น “มหา มหาเรียนมา ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประเสริฐ” คำว่า “ประเสริฐ” สัจธรรมอันนั้น กิริยาที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้แสดงไว้เป็นศาสดาของเรา เป็นแนวทาง นั้นเป็นกิริยา แต่เนื้อธรรมแท้ๆ มันอยู่ในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ฉะนั้น เวลาศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสิ่งนั้นประเสริฐ ประเสริฐ เพราะเป็นศาสดา ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมีธรรมะใหม่ ถ้าไม่มีองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะมีพระอัญญาโกณฑัญญะใหม่ จะมียสะ จะมีชฎิล ๓ ฟันอง มันเป็นไปได้ไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปทรมานมาเองทั้งนั้น แต่เวลาทรมานมาเอง มันเป็นความจริงในใจของชฎิล ๓ ฟันอง มันเป็นความจริงในใจของพระยสะ มันเป็นความจริงในใจของปัญจวัคคีย์ มันเป็นความจริงๆ

ถ้ามันเป็นความจริง เห็นใหม่ ธรรมะมันเป็นแบบนี้ มันเป็นความจริงเฉพาะบุคคล ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ธรรมะของพระสารีบุตร พระโมคคัลลานะ เป็นความจริงในใจของพระอัครสาวกทั้งหลาย แล้วเวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมาเป็นความจริงในใจของท่าน “ท่านทำอย่างไร ท่านทำอย่างไร” มันเป็นความจริงขึ้นมา เห็นใหม่

แล้วในสังคม เวลาปฏิบัติ เห็นใหม่ ธรรมะชาตฤๅๆ ชาตฤๅๆ แถมฟรีด้วย แจกฟรี แถมฟรี สิ่งนั้นมันเป็นมารยาท มันเป็นการแสดงออกว่ามีน้ำใจ คนมีน้ำใจทางโลก เขามีน้ำใจขนาดไหน เขาทำได้ทั้งนั้น เขามีน้ำใจ เขารู้ว่าเขาทำได้ เขาได้ประโยชน์ มันเป็นบารมีธรรมของเขา แต่ในหัวใจละ ในหัวใจถ้ามันเป็นความจริง เห็นใหม่ ความจริงเราต้องประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงของเรา

ถ้าประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริงของเรา มันก็ต้องเริ่มต้นจากจิตของเรา ถ้ามันไม่เริ่มต้นจากจิตของเรา ปฏิสนธิจิต ปฏิสนธิวิญญาณนี้เวียนว่ายในวัฏฏะ แล้วตัวนี้เป็นต้นเหตุ ต้นเหตุเกิดในครรรค์ เกิดในไข่ เกิดในน้ำคร่ำ เกิดในโอปปาติกะ มันต้นเหตุ แล้วเวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ

เวลาพ้นจากสวรรค์ พ้นจากสิ่งที่มีบุญกุศลลงมามันก็เวียนลงมาเกิด พ้นจากนรกอเวจี พ้นจากความทุกข์ความยากทั้งหมด มันก็เวียนมาเกิด มันเป็นผลของวัฏฏะ มันเป็นผลของวัฏฏะ ถ้าเป็นผลของวัฏฏะเวียนว่ายตายเกิด แล้วจิตดวงนี้มันก็เวียนว่ายตายเกิดอยู่อย่างนี้ ถ้าเรามีสติปัญญา เราก็สร้างความดีของเรา เราก็ไปเกิดเสวยสุข เสวยสุขมันเป็นของชั่วคราว

ทั้งนั้น ถ้าเรามีสติปัญญาเราจะเอาปัจจุบันนี้ เราเป็นมาแล้วทั้งนั้น จนในปัจจุบันนี้ไปเป็นมนุษย์ ถ้าเป็นมนุษย์เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เกิดมาพบพระพุทธศาสนานะ ถ้ายากดีมีเงินเราก็มาวัดมาวามาประพฤติปฏิบัติกัน

พระ พระเห็นภัยในวิภวสงสาร เราปากกัดตีนถีบอยู่กับโลก แล้วมันก็บีบคั้น ทั้งอาชีพหน้าที่การงาน ทั้งสังคม ทั้งความเจ็บไข้ได้ป่วย ทั้งทุกอย่างบีบๆ บีบหมดเลย เราเห็นภัยในวิภวสงสารใช้ไหม เราถึงมาบวชเป็นพระ บวชเป็นพระ เห็นใหม่ บวชเป็นพระให้ธรรมวินัยคุ้มครอง

เพราะเวลาพระพุทธศาสนา เมืองไทยเป็นชาวพุทธ ศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ ประจำชาติก็กฎหมายคุ้มครองดูแล เห็นใหม่ ให้พระได้มีโอกาสเต็มที่เลย ทางของพระทางกว้างขวาง ๒๔ ชั่วโมง ปฏิบัติได้ตลอดเวลา ๒๔ ชั่วโมงเลย ถ้ามีครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ ท่านปกป้องดูแลเราให้เราประพฤติปฏิบัติ เว้นไว้แต่ไปเจอสังคมที่เห็นแก่ตัวใจ อ้างไปหมด “ฉันรักพระ ฉันรักพระ” พาพระแบกหามทั้งวัน ทำแต่งงานโลกๆ ไม่เคยชี้หน้าเลย ให้พระเข้าสู่สังฆกรรม เข้าสู่สังฆกรรมที่ไหนล่ะ?

ถ้าจะเข้าสู่สังฆกรรมก็ทางจงกรม นั่งสมาธิ จะให้เข้าทางจงกรม นั่งสมาธิก็ “โอ๊ย! เวลา มันเหลือเฟือ เดิน ๒๔ ชั่วโมง มันจะเดินได้อย่างไร นั่งสมาธิทั้งวันๆ มันเป็นไปได้อย่างไร มันก็ต้องมีนั่งคุยกันบ้างสิ” เวลาทะเลสนับอกนะ “ถึงเวลาเราคุยกันก็มาปรึกษาธรรมะกัน” แล้วปรึกษาธรรมะกัน เด็กมันพูดกับเด็ก มันจะเอาธรรมะมาจากไหน มันก็มโห่งอยู่เนิ่นๆ

ถ้ามันเอาจริง เห็นใหม่ ถ้าเอาความจริง ครูบาอาจารย์ท่านจะกันให้ ท่านจะดูแลให้ เห็นใหม่ เข้าสู่ทางจงกรม เข้าสู่สมาธิภาวนา ให้มันเกิดปัญหาขึ้นมา เวลาคนทำงานมันต้องมีปัญหา คนฝึกงานคนทำงานมันจะมีอุปสรรค ถ้ามีอุปสรรคอันนั้น นี่ไง นี่! นี่ที่หาครูบาอาจารย์ก็ตรงนี้ เวลาเกิดอุปสรรคขึ้นมาจะแก้ยังไง จะแก้ยังไงมีอุปสรรคแล้ว

แต่นี้มันไม่มีอุปสรรคเสียที ถ้ามันไม่มีอุปสรรคแสดงว่าเองก็ไม่ทำอะไรเลย ไม่มีเนื้องานทำอะไรไม่เป็นขึ้นเป็นอัน ถ้ามันทำเป็นขึ้นเป็นอันทำที่ไหน ทำงานของเรา ทำงานที่หัวใจใจ ถ้าหัวใจมันทำงานขึ้นมา ถ้าหัวใจมันทำงานมันต้องมีอุปสรรค ถ้าทำงาน ทำไมมันไม่สงบ ทำไมหาใจไม่เจอ ดุสิ คนที่เขาทำงานเขามีอุปกรณ์ทำงานของเขา แล้วอุปกรณ์นั้นมันขาดหายไป เขาจะเอาอะไรไปทำ เพราะไม่มีอุปกรณ์ทำงาน

ศีล สมาธิ ปัญญา มันเป็นอุปกรณ์ทำงาน มีสติใหม่ สติจะสู้กับมันไหม ถ้าไม่สู้ นี่ไง หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านพาทำๆ ภาคปฏิบัติมันต้องเอาความจริงอย่างนี้ ถ้าเอาของถูกๆ ขายแถมฟรีมันไม่มีหรอก มันต้องเป็นความจริงขึ้นมา

ถ้าความจริงขึ้นมา แล้วมีครูบาอาจารย์ท่านนำทางมาแล้ว ท่านเดินล่วงหน้าไปแล้ว แล้วท่านวางแนวทางไว้ เพราะเรามีความเชื่อของเรา เราถึงมาบวช เราถึงมาประพฤติปฏิบัติกัน ในสายของพระกรรมฐานภูมิไฉว่าเราเป็นลูกศิษย์กรรมฐาน ภูมิไฉมันก็เป็นน้ำใจเฉยๆ ภูมิไฉมัน ก็ทำให้เราอยู่ในเพศของนักบวชได้ แต่คุณธรรมในใจละคุณธรรมในใจมันเป็นสมบัติของเราไง ถ้าคนมีสมบัติ คุณดี คนที่มีฐานะ มีสมบัติของเขา เขาก็ใช้ชีวิตของเขาด้วยความสะดวกนะ คนที่ อดคัดขาดแคลนเขาก็ใช้ชีวิตของเขาได้ แต่ก็ต้องอดคัดขาดแคลนของเขาไป

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเรามีสมาธิปัญญา เรามีคุณธรรมในใจ ถ้ามีคุณธรรมในใจนะ มัน เป็นที่พึ่ง มันเป็นความสุขนะ สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี จิตสงบแล้วรู้จักฝึกหัดแยกแยะ ใช้ให้ มันเป็นประโยชน์ ใช้ให้เป็นประโยชน์เง เวลาจิตมันทุกขมันยากนะ ก็เลยมันรุ่มล่อมมันทุกขมัน ยาก มันเครียด มีแต่ความตรอมใจนะ มีแต่ความเฝ้าร้อนในหัวใจ หน้าขึ้นอกตรม เรายังต้องกัด ฟันทนมา

แต่เราพุทธโธฯ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ทำความสงบใจเข้ามาให้ได้ ถ้าใจสงบ ใจเราสงบ เข้ามาได้ เห็นใหม่ ก็เลยมันสงบตัวลง ถ้าใจสงบตัวลง พยายามฝึกหัด พยายามฝึกหัดนะ ตั้ง สติไว้ว่าที่มันสงบนี้มันสงบอย่างไร แล้วสงบนี้เป็นสมบัติของเรา เป็นสมบัติของเรา แต่! แต่ยังไม่ มีความชำนาญของเรา เรายังรักษาไว้ไม่ได้

รักษาไว้ได้ พยายามหาเหตุหาผล หาเหตุหาผลมันเป็นเพราะอะไร ทบทวนไปที่ศีลเลย ศีลของเรามันปกติใหม่ ถ้าศีลของเราไม่ปกติ ศีลธรรมของเรามันต่างพร้อมๆ พอมันต่างพร้อมๆ มัน ก็เกิดนิเวศธรรม นิเวศธรรมมันก็ต่างกันจิต เห็นใหม่ พุทธโธแล้วก็ระแวงอยู่ตลอด เราก็ปลง อบาติชะ ถ้าศีลใดมันไม่ปกติเราพยายามรักษา ดูแลรักษา ถ้ามันเป็นปกติแล้ว ถ้าศีลปกติแล้ว อดนอนผ่อนอาหาร เราก็ได้เตรียมพร้อมมาแล้ว แล้วทำไมมันยังไม่ลงอีก ไม่ลงเพราะอะไร ไม่ ลงมันก็หาเหตุหาผลนะ หาเหตุหาผล คุณดี เวลาเด็กฝึกหัด มันต้องมีราวระเบียบเกาะไป เพื่อ ฝึกหัดเดิน เพื่อไม่ให้ล้ม

นี่ก็เหมือนกัน จิตของเรา ถ้าเราจะฝึกหัดให้มันมั่นคงขึ้นมา มันก็ต้องมีพุทธโธ มีใช้ ปัญญาอบรมสมาธิ ต้องมีสติปัญญา ประคองจิตนี้ไว้ ประคองจิตนี้ไว้ให้มันชำนาญ พอเด็กมัน เดินได้แล้วมันวิ่งเลย มันวิ่งมันดีใจของมันถ้ามันเดินได้ เด็กมันหัดเดิน พอเดินได้ปั๊บ พี่เลี้ยงก็ ตบมือดีใจๆ แต่ถ้ามันเดินได้ มันเดินได้จนเข้มแข็ง แข็งแรงขึ้นมา มันก็จะเดินไป มันไม่ต้องการ มันจะวิ่งเล่น คนเราไม่เคยเจอ พอเจอแล้วมันแปลก ถ้าเด็กมันคลานอยู่มันชักช้า ถ้ามันเดินได้ มันก็ภูมิไฉ เวลามันวิ่งได้ มันไปเลย

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเราพุทธโธฯ เราต้องหาของเราสิ ถ้าเราทำงานมันต้องมีอุปสรรค ทำงาน ต้องมีการติดขัด ถ้ามีติดขัด ครูบาอาจารย์ท่านมีไว้ให้ปรึกษา ท่านมีไว้ให้ปรึกษา ใช้นี้มันไม่มี

ให้ปริกษา เพราะมันทำอะไรไม่เป็นขึ้นไม่เป็นอันขึ้นมาไง ถ้าทำเป็นขึ้นเป็นอันขึ้นมากก็เป็นงานของเรา เห็นไหม

แต่ถ้ามันงานข้อปฏิบัติ งานเรา ดูสิ ของเขา เขาก็ต้องมึงงานของเขาเป็นเรื่องธรรมดา เพื่อ เพื่อดำรงชีวิต พระของเรา วัดของเรามันก็ต้องมีกิจของสงฆ์ กิจของสงฆ์ก็ต้องดูแล เห็นไหม กวาดลานวัด ชัดสิ่งที่เป็นข้อปฏิบัติมันต้องทำ เพราะมันทำ วัดไม่ร้าง วัดไม่ร้าง พระองค์นั่นเป็นพระที่มีคุณธรรม พระองค์นั่นมีข้อปฏิบัติประจำใจของเขา ไม่ใช่วัดร้าง ไปวัดไหนก็แล้วแต่ มันปล่อยสกปรกโสโครกไม่มีใครดูแล

แล้วบอกว่า “เฮ้อ! แล้วพระอยู่เต็มวัดทำไม”

“เฮ้อ! ก็พระนะ พระสูงส่ง พระทำอะไรไม่ได้ ถ้าโยมอยากทำก็เอาคนมาทำสิ พระทำอะไรไม่เป็น พระเป็นบัณฑิต ถือแต่หนังสือเดินไปเดินมา”

แต่ถ้าเป็นพระ กิจของสงฆ์ กิจของสงฆ์หน้าที่ของตัว ในวัดของตัว ถ้าตัวเองไม่ได้ทำมัน เป็นพระได้อย่างไร ถ้าเป็นพระไม่ได้ ดูสิ ที่เวลางานจากข้างนอกไง ถ้างานอย่างนี้มันเป็นหน้าที่ งานเพราะเราเห็นภัยในวัฏสงสาร เรามาบวชเป็นพระ ธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาก็ชี้บอกไว้แล้ว เราก็ทำตามหน้าที่ของเราเพื่อรักษาสิทธิ์ รักษาทำความ สะอาดสิ่งที่อยู่อาศัย นี่เป็นเรื่องเปลือกๆ เรื่องข้างนอก

แต่ทำแล้วมันก็เออ! พระ พระนี้ไม่วัดร้าง มีวัตรประจำหัวใจ ถ้ามีวัตรประจำหัวใจแสดงว่าเป็นพระ เป็นกรวยยอมรับธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ถ้ามันเป็นพระ มันไม่ยอมรับ มันว่า “มันเป็นงานต่ำต้อย เราเป็นพระ เราเป็นบัณฑิต เราต้องเทศนาว่าการ ต้องสอนประชาชน ไม่ใช่หน้าที่มาเก็บกวาด”

อันนั้นเป็นลูกศิษย์กิเลส ลูกศิษย์เทวทัต เพราะเทวทัตมันอาศัยออกไปคลุกคลี ออกไป สังคม มันจะเข้าไปสู่ธรรมะชายฎกฯ แล้วละ ของฉันของดี ชื่อ ๑ แกรม ๑ ใ้ที่ลำบากลำบากนั้น มันของไม่ดี เพราะมันไม่ดีมันถึงลำบากลำบาก มันไม่มีอำนาจวาสนาเหมือนฉัน ของฉัน ใ้โฮ! ของดีชื่อ ๑ แกรม ๑ ถ้าไม่ชื่อแจกฟรี นั้นมันเพราะอะไร

เพราะว่าไม่ยอมรับองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็ยอมรับเทวทัต ถ้าจะยอมรับองค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีข้อวัตรประจำใจ สิ่งใดที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าห้าม มันไม่ทำ ถ้าไม่ทำ เวลาไม่ทำแล้วมันภูมิใจ ภูมิใจว่าเราประพฤติตนในธรรมและวินัยขององค์ สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กลับมาพุทธ กลับมาปัญญาอบรมสมาธิ เอ้อ! มันภูมิใจ ภูมิใจ เราจะหาหัวใจ ถ้ามันภูมิใจมันจะหาหัวใจ บริกรรมเข้ามามันก็ภูมิใจนะ แต่ถ้ามันไม่ภูมิใจใจ เกรี้ยวกราด หาแต่ออกข้างนอก หาแต่เรื่องไม่เป็นประโยชน์ เรื่องที่หาที่แสวงหานั้นมันเป็นพิษเป็น

ภัยทั้งนั้น ตัวเองไม่รู้ ไปเอาพิษเอาภัยมายังไม่รู้ว่าตัวเองไปหาพิษหาภัย เวลากิเลสมันปิดหูปิด ตานะ

แต่เวลาหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านสอน เข้าป่าเข้าเขาชะ เข้าป่าเข้าเขาเพื่อความสงบ เพื่อความวิเวกใจ เพื่อตบะธรรม เพื่อเผากิเลสใจ กิเลสมันก็ดิ้นรนของมัน มันอยากจะคลุกคลี เพราะมันเคยชินของมัน มันเคยชินอยู่กับสังคม มนุษย์เป็นสัตว์สังคมมันก็ต้องการอยู่อย่างนั้น เวลาแยกตัวมันออกไปมันดิ้นรน มันหวาดระแวงนะ เราจะเอาธรรมได้หรือ เราจะอยู่ได้หรือ เราจะไปอย่างไร

แต่ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ของเรา เห็นใหม่ ครูบาอาจารย์ท่านเทศนาว่าการตลอดเวลาอยู่กับหลวงปู่มั่น เวลาหลวงปู่มั่นออกไปวิเวก เห็นใหม่ ถ้าไปองค์เดียว ไปองค์เดียวดี ถ้าไปสอง ไปสองนั้นต่ำลงแล้ว ถ้าไปสาม ไปสามยิ่งคลุกคลีใหญ่ เวลาออกเพราะเราออกไปปฏิบัติ เราออกไปเพื่อจะให้กิเลสมันเดือดร้อน

เราไม่ได้ออกไปเพื่อจะแจกฟรีแถมฟรี แจกฟรีแถมฟรีมันก็จะไปได้กิเลสกลับมาไง มันจะไปได้กิเลสกลับมา มันได้แต่ยาเสพติดเข้ามาในหัวใจ ไม่มีธรรมะเสพติดมาเลยมีแต่ยาเสพติด กิเลสมันเสพติดมา ถ้าซื้อ ๑ แกรม ๑ อยากเอาของสะดวกของสบายมันก็ได้ อย่างนั้น

แต่ถ้าเอาความจริงตั้งสติไว้ใช้ปัญญาอบรมสมาธิ ใช้คำบริกรรมหาความสงบของตัวให้ได้ ถ้าใจมันสงบนะ เวลาคนทำงานมันต้องมีอุปสรรค แล้วอุปสรรคที่มันคิดขวางไม่ให้ใจเราสู่ความสงบ ถ้าเราสู่ความสงบ เห็นใหม่ กิเลสมันต้องเปิดทาง เปิดทางให้ใจสู่ความสงบ พุท ุทโธๆ พุทโธใหม่ๆ กิเลสมันจะสอดแทรกเข้ามา มันจะคิด คอยแสบ คอยคิดออกนอกเรื่อง

ถ้าเรามีสติปัญญาเราก็ให้ดีขึ้นให้มันคงขึ้น กิเลสมันเข้ามาแทรก แทรกได้น้อยลง พอแทรกได้น้อยลงมันไม่มีกำลังพอ เห็นใหม่ พุทโธกับจิตมันจะเป็นเนื้อเดียวกัน พุทโธๆ คล่องแคล่วว่องไว แล้วชัดเจนของเรา ถ้ากิเลสมันพ่นตัวขึ้นมามันเข้ามาแทรก พอเข้ามาแทรก พุทโธชักขลุกลัก พุทโธชักมีปัญญา แล้วถ้าคนปฏิบัติ พอปฏิบัติแล้วมันจะรู้เลย มันจะเข้าใจเลย อ้อ! นี่กิเลสมันกระเพื่อมแล้ว ถ้ากิเลสกระเพื่อมเราก็ตั้งสติให้ดีขึ้น ทำให้ดีขึ้น เราก็พุทโธๆ ต่อเนื่อง พุทโธต่อเนื่อง ถ้าพุทโธกับจิตมันไม่คิดไม่ขวางกัน เห็นใหม่ มันจะพุทโธคล่องแคล่วๆ พุทโธๆ

พุทโธมันเป็นคำบริกรรม กิริยา เวลา กิริยามันระลึกลอย เห็นใหม่ พุทโธๆ พุทโธจนมันเริ่มละเอียดขึ้นมา ตกใจ “เอ๊ะ! พุทโธมันหายไปไหน พุทโธมันหายไปไหน” พุทโธละเอียดๆ จนมันพุทโธไม่ได้ แต่มันระลึกของมันอยู่ จนพุทโธไม่ได้ จนสักแต่ว่า แต่มันชัดเจนๆ มีสติปัญญา ชัดเจนมากเลย มันชัดเจนของมัน มันรู้ของมัน

แล้วถ้ามันเข้ามาได้ เห็นใหม่ เวลามันคลายออก มันจะเห็นเลยว่าเวลาเข้า ใ้โฮ! เข้ามัน มห้ศจรรยั ใ้ไม่มีอะไรเข้ามาสอดแทรก มันชัดเจนของมัน เวลาปฏิบัติมันต้องมีอุปสรรค เวลาพุท โธมันจะเริ่มจางลงๆ มันก็ตกใจ ใ้โฮ! ตกใจหมดเลย มันจะเป็นอะไรก็ใ้ไม่รู้ นี้ออกแล้วถ้าตกใจ พอออกมาแล้วมาทบทวนๆ ใ้! มันจะได้ของดี ตื่นไปกับมัน เห็นใหม่ ใ้งันัก แล้วก็คุดว่าเป็นนัก ปฏิบัติ นักปฏิบัติมันใ้ขนาดนี้ มันต้องลงปฏิกมันนะ ถ้าไม่ลงปฏิกก็เลสมันได้ใจ

ถ้าลงปฏิกมัน เห็นใหม่ ลงปฏิกมัน เต็ยวพุทโธ เห็นใหม่ พุทโธเป็นแค่กิริยา แต่กิริยา พุทโธๆ จนมันพุทโธไม่ได้ ชัดเจนมาก พอชัดเจนมากสักแต่ว่ารู้ ใครเข้าไปอัปปนาสมาธินะ ใ้โฮ! มันจะมีความคุดตี้ม มันจะมีความฝัใจ แล้วน้อยนักที่ใ้จะเข้าได้ เพราะเวลาประพฤติ ปฏิบัติมันไม่จำเป็นจะเข้าถึงตรงนี้ใ้ อุปจรรสมาธิมันก็ใ้พิจารณาสติปฏิฐาน ๔ ได้แล้ว

แต่เพราะว่าจิตใจเราอ่อนแอ จิตใจของเรามีอุปสรรคสิ่งใด เราก็ใ้ไม่รู้ไม่เข้าใจ เราก็ต้อง พิสุจน์กันใ้ ว่าถ้าฐานของสมาธิ เห็นใหม่ สมาธิน้ำเต็มแก้ว เวลาแม่น้ำมันมีฝัมีตลิ่ง น้ำไม่ลัน ฝั นีก็เหมือนกัน สมาธิคือสมาธิใ้ สมาธิคือสมาธิแต่พิสุจน์กัน เพราะถ้าเข้าสู้สมาธิได้ เราก็เข้า สู้จิตของเราเองได้ เราก็คั้นหาู้จักจิตของเรา

เวลาเข้าสู้อัปปนาสมาธินะ มันละวางแม้แต่ร่างกาย ร่างกายของเรามันยังใ้ไม่รู้เลย เราจะเห็นเลยว่ากายกับใจมันคนละอันกัน มันคนละส่วนกันเลย เวลาโดยปกตินะ เวลาคลาย ตัวออกมานะ พอคลายตัวออกมามันก็ซาบซ่านออกมา มาความรู้สึกที่อวัยวะก่อน แล้วรู้สึก ออกมาถึงผิวหนั แล้วถึงว่าอ้อ! เวลามันปกติมันจะเป็นอย่างนี้ ปกตินี้มันจะรับรู้้อย่างนี้ คนเรา ประสาทที่ใ้ไม่พิการ มันจะรับรู้ทางผิวหนั รู้ใ้ได้หมด

แต่ความคิด คิดใ้รอบจักรวาล แต่ถ้ามันเข้าไปสู้อัปปนาสมาธิ มันสักแต่ว่ารู้ มันคิด อะไรใ้ไม่ได้เลย จิตเป็นจิต จิตเดิมแท้ใ้ผ่องใส ผ่องใสคือว่ามันนิ่งอยู่ มันใ้ไม่ได้คิดอะไรเลย มัน ใ้ไม่ได้สายแสะอะไรเลย มันใ้ไม่ไปไหนเลย มันเป็นตัวของมันเอง มันเป็นตัวของมันเอง เห็นใหม่ ถ้า เข้าไปมันจะเห็นชัดเจนขนาดนี้ แต่ชัดเจนก็ใ้เป็นสมาธิ ใ้ใ้ใช้วิปัสสนา แต่เข้าไปเพื่อพิสุจน์กันใ้ เข้าไปเพื่อกระทำใ้ เข้าไปๆ นีถ้าทำจริง มันถึงบอกว่า ถ้าเป็นสัจจะเป็นความจริงมันใ้เป็นความจริง

ถ้าจิตสงบ จิตสงบสมถกรรมฐาน พระกรรมฐานมันต้องมีสมาธิ พระกรรมฐาน ต้องมีสมถกรรมฐาน ฐานที่มันแห่งการงาน มันสมที่ใ้ว่าเป็นพระกรรมฐาน ฐานที่ต้ง แห่งการงาน พอมันเป็นงานมันจะเกิดงานขึ้นมาใ้ แล้วจิตสงบแล้วน้อมไปสู้กาย น้อม ไปสู้สติปฏิฐาน ๔ สู้กาย สู้เวทนา สู้จิต สู้ธรรมตามความจริง เพราะจิตมันจริงๆ พอ มันคิดมันพิจารณาสิ่งใดมันจะเป็นความจริงขึ้นมา

เวลาเรากำหนด เราทำความสงบของใจเข้ามา ถ้าใจมันสงบเข้ามาๆ แค่อุปจรร-สมาธิ

มันก็มีปัญญา ปัญญามันเกิดขึ้นมา เห็นใหม่ มันมีจิตที่แตกต่างกับโลก โลกคือจิตใต้สำนึก คิดโดยจิตของเรา คิดโดยปัญญา ปัญญาโลกๆ โลกียปัญญา แต่เวลาจิตถ้าจิตมันสงบบ้าง เล็กน้อย ถ้ามันใช้ปัญญาขึ้นมา มันมีสัมมาสมาธิ สมาธิที่เป็นพื้นฐาน แม้แต่เป็นขณิกสมาธิก็แล้วแต่ เวลาปัญญามันเกิดขึ้น อู๋! มันจะแปลกมาก อู๋ฮือ! ทำไมมันคิดได้อย่างนี้ อู๋ฮือ! ทำไมมันสุขขนาดนี้ อู๋ฮือ! มันลึกซึ้งขนาดนี้ อู๋ฮือๆ เลย เพราะเรารู้ แต่! แต่เราจะไปไหนต่อ เราจะทำอย่างไรต่อเนือง

ถ้าทำต่อเนืองมันก็ต้องมีฐานไง คือ สมาธิ ปัญญา สมาธิเป็นพื้นฐาน แต่พอเรามีปัญญาไปแล้ว เราบอก “เราใช้ปัญญาอย่างนี้แล้ว เรามีปัญญาแล้ว ปัญญามันเกิดกับเราแล้ว ปัญญาอยู่กับเรา ปัญญานี้เป็นนามธรรม” เวลาฝึกหัดขึ้นมามันก็เกิดขึ้นมาได้สติปัญญา มีสติมันก็เกิดขึ้นมาได้ เวลาสติมันอ่อนด้อยขึ้นมามันจะเป็นโทษเลยแหละ เพราะปัญญามันจะเกิดนะ “โอ้! มันมีแล้ว เราจับต้องมันไม่ได้ มันคงจะไม่มีอยู่จริง มันไม่มีอยู่จริง เราทำแล้ว เราพิสูจน์แล้ว เราไม่เชื่อใคร เราเชื่อความเห็นของเรา เราเห็นแล้วมันผ่านมามันก็ผ่านไป มันคงจะทำได้ มันคงจะทำได้จริง”

เวลาปัญญามันเกิดได้ทั้งดีและชั่ว เกิดได้ทั้งบวกและลบ เวลามันเกิดนะ ถ้าเวลามันเกิดถ้ามันมีสติ ครูบาอาจารย์ท่านจะให้อุบาย ให้อุบายพิสูจน์ก่อน พิสูจน์ว่าสิ่งที่มันเกิดขึ้นจริงหรือเปล่า สิ่งที่เกิดขึ้นมันเป็นความจริงไหม ถ้าเป็นความจริงมันเป็นความจริงชั่วคราว ความจริงเวลากิเลสมันมีกำลังขึ้นมา มันก็เป็นความจริงของกิเลสที่มันสอดแทรกขึ้นมา สมมุติมันเจ็บปวมา

แต่ถ้ามันเป็นธรรม เห็นใหม่ เป็นธรรมเพราะอะไร? เพราะจิตเราเป็นขณิกสมาธิ เวลามันปัญญาเกิดขึ้นมา ปัญญามันเกิดขึ้น มันก็เกิดธรรม เกิดธรรมๆ เกิดได้เป็นครั้งเป็นคราวเท่านั้น เป็นครั้งคราวเท่านั้นเพราะอะไร? เพราะกำลังของสมาธิมันมีเท่านี้ แล้วกำลังสมาธิต่อเนืองไป พอมันพลิกไป มันทำแล้วมันทำไม่ได้ มันก็สงสัยขึ้นมา ถ้าสงสัยขึ้นมามันก็ต้องรีบวาง วางปัญญาอันนั้นให้เป็นปัญญาอบรมสมาธิ

ปัญญาอบรมสมาธิคือปัญญาตรีกในธรรม ตรีกในธรรมคือเอาจิตมาพอก เวลาตรีกในธรรมๆ เอาตัวจิตมาตรีกในธรรม เพราะธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นธรรมอยู่แล้ว แล้วจิตเรามีกิเลสมันมาพิสูจน์แล้ว มันก็อ้อ! ไซ้! กิเลสมันจะไปสู่ธรรมะได้อย่างไร ธรรมะต้องเป็นอย่างนั้น นั่นตรีกในธรรม ตรีกในธรรมเพราะใจของเรามันยังมีกิเลสใน

ใจของเรายังเป็นปุถุชน เราก็มาตรีกในธรรมให้มันสงบซะ ถ้ามันสงบแล้วเดี๋ยวมันก็คิดอีก ถ้าคิดอีกล้มลุกคลุกคลานอยู่อย่างนี้ ล้มลุกคลุกคลานเพราะหญ้าปากคอก ผู้ที่ฝึกหัดใหม่คนที่ภาวนายังไม่เป็นจับต้นชนปลายไม่ได้ จับทุกเรื่องแล้วไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอันเลย นี้

อุปสรรคของผูัที่ประพฤติปฏิบัติ

ถ้าครูบาอาจารย์ท่านจะเป็นหลัก ครูบาอาจารย์ที่ท่านประพฤติปฏิบัติแล้วท่านจะเป็นหลัก หลัก เห็นใหม่ ดุสิต หลักที่มั่นคง เอ็งจะไปไหนมา เอ็งจะไปเที่ยวรอบโลกมา เอ็งก็ต้องกลับมาหลักนี้ เวลาเรามีเงินมีทองเราไม่สบายใจ เราไปท่องเที่ยวรอบโลกเลย กลับมาคิดว่ามันจะภาวนาดี มันภาวนาง่าย กลับมายังภาวนาไม่ได้เลย เพราะอะไร?

เพราะอยู่ก็ภาวนาไม่ได้อยู่แล้ว ไปรอบโลกไปเห็นมาเยอะ เสียตั้งค้เยอะ เป็นหนี้เข้า รูดบัตรไว้ยังไม่ได้อาย นี่ไง ชื่อ ๑ แกรม ๑ แต่ที่นี้มันไปซื้อกิเลสมาไง มันไปฟังกิเลสมาแล้วจะมาปฏิบัติ โดยหลักมันเป็นแบบนี้ จะวิ่งไปไหน จะหมุนไปไหนนะ จะแจกฟรีแถมฟรี จะซื้อ ๑ แกรม ๑ ต้องกลับมาหลักนี้ ไปไม่รอดหรอก

อริยสัจมีหนึ่งเดียว ถ้าจะเอาความจริงนะ

แต่ถ้าเอาทางโลกเป็นการปฏิบัติ ปฏิบัติพอเป็นพิธี เกิดมาเป็นชาวพุทธ เกิดมาพบพระพุทธศาสนา เราก็เป็นนักปฏิบัติเหมือนกัน เราก็ปฏิบัติแล้ว ปฏิบัติทำไมจะไม่รู้ ปฏิบัติมาจนแก่ โธ! ไปปฏิบัติมาทุกสำนัก สำนักไหนสอนก็รู้หมดละ ก็แค่นั้น เวลากิเลสมันเป็นอย่างนั้น

แต่ถ้าเป็นความจริงนะ ผิดถูกมันอยู่ที่หัวใจของเรา ถ้าหัวใจของเรามีสติมีปัญญาของเรา หลวงตาท่านสอนประจำ “ที่ไหนเขาจะผิดจะถูกมันเรื่องของเขา เรื่องของเรา เราจะประพฤติปฏิบัติเอาความจริงของเราจะ” ถ้าเราจะประพฤติปฏิบัติเอาความจริงของเรา เราต้องมีสติปัญญาของเรา เราจะไม่เชื่อใครง่าย ๆ เห็นใหม่ องค์สมเด็จพระ-สัมมาสัมพุทธเจ้าสอนเรื่องกาลามสูตร อย่าให้เชื่อแม้แต่อาจารย์ของเรา

เวลาหลวงตาท่านอยู่กับหลวงปู่มัน เห็นใหม่ หลวงปู่มันจะสอนมากน้อยขนาดไหนท่านฟัง ท่านฟังด้วยความเคารพ ฟังด้วยความชื่นชม แต่ท่านก็เทียบเคียงกับพระไตรปิฎก เพราะท่านมีสติปัญญาของท่าน แล้วพอเทียบเคียงแล้วมันยิ่งชัดเจน ยิ่งชัดเจน ท่านถึงเคารพหลวงปู่มันมาก ดุสิต พระไตรปิฎกเวลาไปศึกษาแล้ว บางอย่างเขาตีความ เราตีความ กิเลสเรามีมันตีความข้างเราอยู่แล้ว แต่เวลาหลวงปู่มันท่านเปิดเผยออกมา โอ้ย! มันซาบซึ้ง มันละเอียดลึกซึ้งกว่าที่เราเข้าใจอีก ถ้าละเอียดลึกซึ้งกว่าเราเข้าใจ นั่นเป็นธรรมของหลวงปู่มันไง หลวงปู่มันท่านสอน

แล้วเราล่ะ? แล้วเราล่ะ?

ใครจะตีจะชั่วเรื่องของเขา ใ้ฉันมันเรื่องของเรา เราเรียนจนเป็นมหา ปัญญาเยอะแยะ แต่เวลามีอุปสรรคขึ้นมา หลวงปู่มันเวลาท่านแก่ขึ้นมา ท่านยังแก้ได้ดีกว่าเราเลย กาลามสูตรไม่ให้เชื่อใครทั้งสิ้น ให้เชื่อกับความเป็นจริง แล้วเอาความจริงของเรา เราประพฤติปฏิบัติตาม

ความจริงของเรา ถ้าความจริงของเรา ถ้ามันสงบเข้ามาก็เป็นสงบอย่างนี้ ถ้าสงบแล้วเราต้องฝึกหัดใช้ปัญญา ปัญญาฝึกหัดใช้ตั้งแต่เริ่มต้น

ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาที่พิจารณามันก็พิจารณาเพื่อเป็นสมาธิ ถ้าเป็นสมาธิแล้ว ถ้ามันเกิดปัญญาขึ้นมา ปัญญาอย่างนี้เรียกธรรมเกิด ธรรมเกิดเพราะอะไร เพราะจิตมันไม่สงบ ไม่มันคงพอ จิตมันไม่มีหลักพอ ถ้าจิตมันไม่มีหลักพอมันจับสิ่งใดไม่ได้ ถ้ามันจับสิ่งใดได้มันก็จับชั่วคราว จับแล้วมันภาพก็ไม่ชัด จับแล้วมันก็เคลื่อนไหว

แต่ถ้าจิตมันสงบพอ สิ่งใดมันจับได้มันชัดเจน ชัดเจน อุกคหนิมิต เวลามันขยายส่วน แยกส่วน วิภาคะ นี้วิปัสสนาเกิดตรงนี้ เพราะมันต้องจับได้ จับได้ชัดเจน ชัดเจนแล้วแยกแยะมัน ถ้าเราจับไว้ไม่ได้ เราจะแยกแยะได้อย่างไร จับให้มันคั่นให้ตาย แล้วเราจะแยกแยะได้อย่างไร แยกแยะถ้าเวลาเห็นกาย กายมันก็ไหวอยู่แล้ว แล้วจะพิจารณาอีกมันยังไหวไปอีก “ก็เอ้า! มันเป็นไตรลักษณ์เิง” ไตรลักษณ์มันต้องมีสติปัญญา มันไปเห็นตามความเป็นจริง มันเป็นสัมมาทิฏฐิ ความเห็นถูกต้องดีงาม งานชอบ เพียรชอบ ระวังชอบ สติชอบ ปัญญาชอบ ความชอบธรรม

ไอนี้มันมั่วๆ เวลาทำอะไรก็ทำอะไรพอเป็นพิธี แล้วก็สิ้นไหลไป แล้วพอไปปฏิบัติไปแล้วนะ ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ที่เป็นโลกนะ ชื่อ ๑ แกรม ๑ พอเป็นพิธีหนึ่งให้ ๒ ชั้น ถ้าเข้ามาเป็นพวกฉันให้ ๔ ชั้น ให้ ๘ ชั้น

มหาโจร มหาโจรมันรู้อยู่แล้ว ตัวเองก็เป็นมหาโจรเพราะมันยังสงสัย การปฏิบัติถ้ากิเลสมันยังมีอยู่ ไม่มีการชำระล้างมันสงสัย ความสงสัย ถ้าสงสัย สงสัย ไม่ใช่หมด สงสัยยกให้กิเลสทันทีเลย แล้วเริ่มต้นใหม่ พิจารณาใหม่ พิจารณาซ้ำพิจารณาซ้ำ มันจะสงสัยของมันตลอดไป สงสัยเพราะอะไร สงสัยพิจารณาปล่อยวางขนาดไหน มันไม่สะเทือนกิเลสเิง เพราะอะไร เพราะอะไรไม่รู้จักกิเลส ไม่เห็นกิเลส มันจะรู้จักกิเลสได้อย่างไร? ไม่รู้ไม่เห็นกิเลสจะฆ่ากิเลสได้อย่างไร?

การจะฆ่ากิเลส ถ้าเราไม่รู้จักตัวตนของใคร เราจะไปทำร้ายเขาได้อย่างไร ถ้าเราต้องรู้ตัวตนของเขาสิ แล้วตัวตนของเขา แล้วพิจารณาสติปัญญา ๔ กาย เวทนา จิต ธรรม มีตัวตนอยู่ที่ไหน เอ้า! ต้องจิตสงบดูสิ ถ้าจิตสงบแล้วมันจับได้ แล้วจับได้จับใคร มันจับได้มันก็จับสักกายทิฏฐิของเรานั้นแหละ เพราะอะไร เพราะว่ากิเลส กิเลสมันเป็นนามธรรม นามธรรมมันแสดงตัวบนอะไรล่ะ? ความคิดมันอยู่บนอะไร? กิเลสมันนั่งอยู่บนไหน? แล้วอะไรมันคือกิเลส? แล้วเวลาจะไปฆ่ามันแล้วมันอยู่ไหนล่ะ?

ไปฆ่ามันในตำรา ตำราเขาเขียนไว้ว่าเป็นกิเลส เราก็ศึกษามาแล้ว แล้วเราก็จะมาสร้างภาพว่ากิเลสเิงใหม่ นั่นมันชื่อกิเลสเิงใหม่ เราก็จะสร้างตัวกิเลส พอสร้างตัวกิเลสแล้วเราก็จะฆ่ากิเลส ชื่อ ๑ แกรม ๑ ปฏิบัติแล้วแกรมกิเลสเิง แกรมๆ

เวลากำหนดพุทโธ เห็นไหม เวลากิเลสสงบตัวลงมันก็ไปเจออุปกิเลส กิเลสที่ละเอียด ไม่รู้จักกิเลสที่ละเอียด เวลากิเลสอย่างหยาบๆ มันสงบตัวลง เวลากิเลสอย่างละเอียดมันยิ้มๆ เลยล่ะ เข้าไปยอมจำนนกับมันเลย “สวัสดิ์ครับ เรามาพบหน้ากันแล้วใช่ไหมครับ” กิเลสมันหัวเราะเออ! เข้าไปยอมจำนนกับมันเลย

ไม่รู้ ก็ไม่รู้จักกิเลสนะ เวลามันกิเลสหยาบๆ มันสงบตัวลง พอไปเจออุปกิเลส “สวัสดิ์ครับ อ้อ! นิพพานเป็นอย่างไรเอง” อุปกิเลส ความว่าง ผ่องใส อุปกิเลสทั้งนั้น เพราะอะไร เพราะมันไม่มีเหตุไม่มีผลไง ไม่มีกิจจกัญญาณ สัจจกัญญาณ ไม่มีการทำลาย ไม่มีไตรลักษณ์ ไม่รู้ไม่เห็นอะไรเลย แล้วมันจะเป็นธรรมะได้อย่างไรล่ะ มันเป็นธรรมะ เห็นไหม ชื่อ ๑ แกรม ๑ ธรรมะชายฎุก ขายฎุกๆ เลย แล้วชอบ กิเลสมันชอบนะ ถ้ามีใครมาหลอกมัน เพราะมันชอบแล้ว พอมันไปเชื่อเขาแล้ว สุดท้ายแล้วนะ มาเสียใจ เวลาเสียใจ เสียใจทำลายใจของตัวเอง แต่เวลาเชื่อกิเลสมันไปเชื่อเขา

จิตใจของคน เห็นไหม จิตใจของคนนะ ดุสิต ฐาตุรู้ พุทโธ ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน หัวใจที่ยิ่งใหญ่มีศรัทธามีความเชื่อ ปรรารถนาพ้นจากทุกข์ หัวใจของเรายิ่งใหญ่ แต่เวลากิเลสมันครอบงำแล้ว กิเลสมันเชื่อเขา ตามเขาไป เสร็จแล้วก็ไปทำบุญบุญยากับหัวใจนั้น เสร็จแล้วกิเลสเห็นไหม มันเกิดดับ กิเลสมันย่อยสลายมันจะไปเกิดรอบใหม่ ไปทำแล้วสิ่งที่เศร้าหมองคือใจ

เพราะกิเลสมันพาไปทำไง ไปเชื่อเขาไง ชื่อ ๑ แกรม ๑ ได้มาหมดเลย ได้มาทุกสินค้าทุกยี่ห้อ ได้ผลด้วย ได้ทุกอย่างพร้อม สุดท้ายแล้วเวลามันสงบสย เวลามันหงอยเหงา จิตใจที่โดนทำลายแล้ว ใครทำลายมัน กิเลสของเราทำลายมัน พอทำลายมันแล้วนะ เวลาความทุกข์ ความทุกข์เกิดจากอะไร เกิดบนหัวใจของเรา เพราะด้วยปัญญาที่อ่อนด้อย ปัญญาที่ไปเชื่อเขาไง อยากรู้ธรรมะฎุกๆ ขายฎุก ทางโลกกว่าขายฎุก ของฎุกของหาง่าย ของสะดวก เราอยากได้อย่างนั้น

ถ้าได้อย่างนั้นกิเลสมันเชื่อเขา แล้วพาไปสมบุดสมบันกับเขา แล้วก็เกิดความสงสัย เกิดความลังเล พอเกิดความสงสัยความลังเลมันก็ไม่ใช่ของจริงอยู่แล้ว พอไม่ใช่ของจริงอยู่แล้ว เวลาจิตใจมันก็เศร้าหมอง จิตใจของเราแท้ๆ กิเลสมันพาไปบุญบุญยาก ย้อนกลับมาแล้วมาให้มันเศร้าหมอง

แต่ถ้าเรามีสติมีปัญญา มันจะทุกข์มันจะยากขนาดไหน เราจะบากบั่น ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พวกเรามนุษย์จะล่วงพ้นความทุกข์ด้วยความเพียร ความเพียร ความวิริยะ ความอุตสาหะ ครูบาอาจารย์ของเราะ ท่านมีความเพียร มีความวิริยะ มีความอุตสาหะ ท่านพยายามกระทำของท่านให้เป็นความจริงของท่าน เติบจงกรม นั่งสมาธิภาวนา

เวลาหาชัยภูมิของการประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม ต้องที่สงบสงัดในป่าในเขา เพื่อความ

วิเวก เพื่อให้กิเลสมันไม่มีทางออก มันไม่มีของแสดงคอยส่งเสริมให้มันฟูขึ้นมา แต่ถ้ามันของเก่า ของเก่าคือมันดินร่น ดินร่นเพราะไปอยู่ในป่าในเขา ความคิดของเรามันจะต่อต้าน “อู๊ย! ไปปฏิบัติที่ไหนก็ได้ ทำไมต้องมาที่นี่ อู๊ย! ที่นี่ไม่พอใจ ไม่ดีเลย อากาศก็ไม่ได้เลย ทุกอย่างไม่ดีทั้งหมดเลย” แต่ถ้ามันถูกใจ “โอ้โฮ! ที่นี่ดีดี” ถ้าอย่างนั้นมันเป็นกิเลสดิบๆ อยู่ในหัวใจ มันไม่ใช่ของแสดงจากข้างนอกเข้ามา เราต่อสู้กับมัน นี่คือชัชฎุมิ

ถ้าเวลาเราจะประพฤติปฏิบัติ ทางจงกรม ที่นั่งสมาธิภาวนา นั่นก็คือชัชฎุมิ ชัชฎุมิ เพราะว่าที่นั่น มันจะเกิดที่นั่น มันจะเกิดเพราะการเดินจงกรม การเดินจงกรม คือ เดินไตร่ตรอง เดินพุทโธ โดยใช้ปัญญาไตร่ตรองในชีวิตของเรา ไตร่ตรองในการประพฤติปฏิบัติของเรา ไตร่ตรองด้วยสติด้วยปัญญาของเรา ว่าชีวิตของเรา การกระทำของเรา มันสมควรแก่เหตุหรือไม่? ทำไปแล้วมันจะได้เป็นประโยชน์หรือไม่? เห็นไหม มันเป็นชัชฎุมิของเรา

แต่เวลามันสงบเข้ามาในใจ นี่ชัชฎุมิจริงๆ มันอยู่ที่นี้ ชัชฎุมิจริงๆ เราแสวงหาๆ ภาวนาสวะ แสวงหาภาพ เวลาจิตมันสงบแล้วถ้ามันเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความเป็นจริง มันเห็นบนหัวใจนี้ ถ้าเห็นบนหัวใจนี้ ถ้ามันเห็นกาย เห็นกายวิภาคะมันเห็นกายขึ้นมา มันรำพึง ให้มันแยกให้มันขยายส่วน การจะแยกออก มันจะขยายใหญ่ขึ้น ให้มันเล็กลง ให้มันทำลายตัวมันเอง ให้มันย่อยสลายไป ให้มันผู้ให้มันพัง

ถ้าเห็นเวทนา จิตนี้จับเวทนา เวทนาสักแต่ว่าเวทนา ถ้าเวทนาสักแต่ว่าเวทนา เวทนาสักแต่ว่าอย่างไร แต่ถ้าเวทนาเป็นเราละ เป็นเรามันเจ็บมันปวด เห็นไหม ถ้ามันพิจารณาไปแล้ว ถ้ามันปล่อยเวทนาละ ถ้าเวทนาไม่ใช่เรา เราไม่ใช่เวทนา มันแตกต่างกันอย่างไร ถ้าจิต จิตมันเศร้าหมอง จิตมันผ่องใส นี่ไง ถ้าชัชฎุมิจริงมันอยู่ที่จิตนี้ จิตมันรู้จิตมันเห็นใจ ถ้าเกิด ธรรมารมณ ธรรมารมณก็ธรรมะไง ธรรมะที่มันเกิดจากจิต จิตมันพิจารณาของมัน มันแยกแยะของมัน ชัชฎุมิ ชัชฎุมิมันเกิดจากทางจงกรม นั่งสมาธิ มันต้องฝึกฝน มันต้องพยายามสร้างสมขึ้นมาให้มันมีคุณธรรม

แล้วถ้ามันเกิดจริงๆ มันเกิดที่หัวใจ แล้วถ้าเกิดที่หัวใจ “ก็มันเกิดที่หัวใจ ทางจงกรมก็ไม่เกี่ยวสิ ที่นั่งสมาธิมันต้องมีทำไม ก็มันจะเกิดที่ใจ ใจเป็นนามธรรมอยู่ในร่างกายนี้ ก็ร่างกายนี้ก็สมบูรณ์แล้วไม่ต้องมีสิ” นี่ไง มันไม่มีการเริ่มต้น

เริ่มต้น ดุสิ เราเกิดมาเป็นโลก เกิดมาสมมุติทั้งนั้น เกิดมาโลกนี้เป็นโลกสมมุติ เพราะว่าชีวิตนี้มันเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ไม่มีสิ่งจะ ไม่มีความจริงสิ่งใดทั้งสิ้น ถ้าโลกนี้เป็นสมมุติ มันเปลี่ยนแปลง เราเกิดมาในปัจจุบันนี้ เริ่มต้นจากสมมุตินี้ เริ่มต้นจากหัวใจของเรา มันเริ่มต้นจากตรงนี้ มันจะหดสั้นเข้ามาๆ นี่ทวนกระแส ถ้ามันทวนกระแสกลับเข้าไป มันก็เข้ามาสู่ใจเราที่เราประพฤติปฏิบัติกันอยู่ที่นี่ พยายามให้ทวนกระแสกลับเข้ามา ถ้ากลับเข้ามา เห็นไหม ทาง

จกกรม นิ่งสมาธิภาวณา ที่นึ่งสมาธิก็พยายามให้ใจมันสงบนิ่ง เห็นใหม่ ดุสิ ยืนที่ไหน นิ่งที่ไหน มันคิดไปรอบโลกเลย

พุทโธพุทโธ อยู่กับพุทโธ อยู่กับใจ ถ้าปัญญาอบรมสมาธิมันก็ฝึกหัดใจนี้ แล้วถ้ามันสงบ เข้ามาก็สงบที่ใจนี้ จิตสงบแล้วเดินจกกรมอยู่พิจารณาได้ ทำเดินไปด้วยความชำนาญของเขา จิตใจก็แยกแยะไปในทางจกกรม เดินจกกรมเป็นอัตโนมัติ มันจะเดินวงรอบ ไปกลับ ไปกลับ แต่! แต่ปัญญามันแยกนะ แยกเป็นส่วนๆ มันพิจารณาของมัน โอ้โฮโย! ตีวๆ เวลาธรรมมันเกิด ธรรมมันเกิดคือมรรคมันเกิด ถ้ามรรคมันเกิด ปัญญามันเกิด แล้วปัญญามันเกิด ฉะนั้น ๗ วัน ๗ คืน เดินจกกรมเป็นปีเป็นเดือนทำไมเดินได้ เดินได้เพราะมีงาน งานช่างในโอ้โฮโย! มันตีวๆ มันหมุนของมัน โอ้โย! ปัญญามันหมุน หมุนไปหาอะไร

กาย เวทนา จิต ธรรม มีกิเลสอยู่ในกาย อยู่ในเวทนา อยู่ในจิต ในธรรม เพราะจิตใจของเรา มีอวิชา ความรู้สึกกายก็รู้สึกจากจิต ความรู้สึกเวทนามีจากจิต ความเห็นจิตก็จิตเป็นผู้เห็นจิต ความเห็นธรรม ธรรมารมณก็จิตเป็นผู้เห็น เพราะจิตเป็นอวิชา อวิชาณะ ถ้ามันมีสิ่งใดบ้าง สิ่งใดตัดทอน เวลาส่งออกๆ มันส่งออกไปโดยกระแส เราไม่รู้เลยว่าอะไรเป็นกิเลส อะไรเป็นธรรม เราไม่รู้เลย

ถ้าจิตมันสงบแล้ว จิตสงบ เห็นใหม่ จิตสงบมันเป็นสัมมาสมาธิ เวลาจิตเห็นอาการของจิต เห็นสติปัฏฐาน ๔ เวลามันจับกาย จับเวทนา จับจิต จับธรรมขึ้นพิจารณา จิตที่มีสัมมาสมาธิ แล้วมันจับสิ่งที่กิเลสมันออกความรู้สึกออกไปที่กาย ออกไปที่เวทนา ออกไปที่จิต ออกไปที่ธรรม อวิชาเพราะความไม่รู้ มันไม่รู้มันถึงแสดงออก พอมันแสดงออก จิตมันสงบพอ มันเห็นกาย เห็นกายเป็นภาพกาย มันวิปัสสนาของมัน วิปัสสนา วิปัสสนาแยกแยะด้วยปัญญา

ถ้าแยกแยะด้วยปัญญา เพราะจิตมันสงบแล้วมันจับให้กายตั้งมันได้ แล้วเป็นอุคคห นิमितมันแยกส่วนขยายส่วนให้เป็นไตรลักษณ์ ฝึกหัดหัวใจให้เกิดวิชา **มรรคคืออวิชา ความรู้ของกิเลสคืออวิชา อวิชาคือความไม่รู้จริง** แต่ถ้ามีสติปัญญาเราพิจารณาของเรา แยกแยะของเรา มันเป็นวิชา มันเป็นมรรค การกระทำของเรา นี่มรรคเกิดตรงนี้ไง

นี่ที่บอกว่า “นั่นก็ไม่ใช่มรรค นี่ก็ไม่ใช่มรรค” มันเป็นความรู้ความเห็นจะเป็นมรรคได้ อย่างไร เห็นภาพต่างๆ มันเป็นมรรคได้อย่างไร

ถ้าเห็นกาย เห็นกายถ้ามันเกิดปัญญาแยกแยะแล้วมันถึงเป็นมรรค เป็นมรรคเพราะอะไร เพราะงานชอบใจ เพียรชอบใจ สัมมาทิฐิความเห็นชอบใจ ความชอบธรรมใจ ความเพียร ชอบ ความเพียร ความวิริยะอุตสาหะ งานชอบๆ เราทำงานกันไม่ชอบ เราทำงานกันไม่ถูกที่ เราทำงานไม่ถูกทางไง ชื่อ ๑ แกรม ๑ เพราะมันไม่ถูกที่ ไม่ถูกทาง มันไม่ใช่มรรค

ถ้าเป็นมรรคขึ้นมา มันจะเป็นมรรคขึ้นมาด้วยศีล สมาธิ ปัญญาไง ถ้าศีล สมาธิ ปัญญา ขึ้นมามันพิจารณาของมัน มันแยกแยะของมัน มันพิจารณาของมัน มรรคมันเกิด เห็นใหม่ ปัญญามันเกิดนี่มันจะรู้เลย อ้อ! เวลามันปล่อย เห็นใหม่ ตทังคปหาน มันยังสงสัยอยู่ มันเริ่ม จับกิเลสได้ เริ่มพลิกแพลงได้ มันยังไม่สิ้นสุด เห็นใหม่

พิจารณาซ้ำๆ ซ้ำๆ ต้องกลับมาทำความเข้าใจของใจ ใจสงบแล้วกลับไปทำมันถึงต่อเนือง ได้ เวลาต่อเนืองได้ เวลามันปล่อยที่มันมีความสุขมาก สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี แม้แต่เป็น สมาธิ ๑. มันก็เชื่อเรื่องมรรคเรื่องผลแล้ว แต่ถ้าคนไม่มีอำนาจวาสนา เวลาจิตสงบแล้ว เวลามัน เสื่อมแล้ว ง่อยเปลี้ยเสียขาเลย แค่ทำความเข้าใจได้หนหนึ่ง แล้วถ้าไม่ได้ก็สึกแล้ว ไปแล้ว

แต่ถ้ามันทำได้ เห็นใหม่ พยายามทำความเข้าใจของมันมากขึ้น ให้เข้มแข็งขึ้น ถ้า มันพิจารณาได้ให้พิจารณา ถ้ามันพิจารณาไม่ได้พยายามรักษาหัวใจนี้ไว้ แล้วถ้ามันพิจารณา เห็นใหม่ มันจะมีผลแตกต่างแล้ว พิจารณามันใช้ปัญญา ปัญญามันพิจารณาไปแล้วมันปล่อย มันโล่ง มันโถง มันเว้งว่าง เว้งว่างขนาดไหนนะ แต่! แต่ยังสงสัย ยังสงสัยเพราะมันยังไม่สิ้นสุด กระบวนการของมัน ตทังคปหาน แล้วผู้ที่ประพฤติปฏิบัติพลาดตรงนี้เยอะมาก พลาดตรงนี้ เยอะเพราะอะไร เพราะกิเลส ธรรมดาภิเลสมันก็คอยเสริมคอยส่งอยู่แล้ว ชื่อ ๑ แถม ๑ เลย แจกฟรีด้วย ธรรมะให้ฟรีเลย เรียบง่าย ปฏิบัติแล้วรู้ง่าย แล้วพิจารณาจนมันปล่อยแล้วทำไมจะไม่รู้ ชัดเจนเลย

ใช่! เดียวมันเสื่อม ร้องให้ ทุกคนพลาดตรงนี้เยอะ แต่พลาดไปแล้วมันขึ้นมาไม่ได้ด้วย เพราะกว่าจะขึ้นมาถึงตรงนี้ ปุถุชน กัลยาณปุถุชนขึ้นสู่โสดาปัตติมรรค พิจารณาของมันไป แล้วไปไม่รอด ถ้าไปรอดมันต้องเป็นอีกอย่างหนึ่ง มันเป็นอีกอย่างหนึ่งคือมันเหนือโลก มัน ปล่อยวางโลกหมด ถ้ามันเหนือโลก แต่มันพิจารณาแล้วมันไม่ปล่อยวาง มันไม่เป็นความจริง มันจะเหนือโลกไปไหน ชื่อ ๑ แถม ๑ กิเลสแถมให้ไง

กิเลสมันแถมกิเลสอีกตัวหนึ่ง เพราะธรรมดาภิเลสอยู่แล้วใช่ไหม พิจารณาแล้วมัน ติดปีกไง ฉันทันนักปฏิบัติไง ฉันทันมีคุณธรรมไง มันแถมกิเลสอีกตัวหนึ่ง ไม่รู้ก็โง่ รู้แล้วกิเลสมัน หลอกก็แถมเข้าไปเลย ใ้โฮย! ฉันทันแก่ ฉันทันแก่ ฉันทันยอ ด กิเลสมันแถมเป็นมหาโจรเลย โลกเขา เป็นโจร ใ้ฉันทันจะเป็นมหาโจรเพราะกิเลสมันแถมให้ ชื่อ ๑ แถม ๑ ใจ ปฏิบัติแล้วจะฆ่ากิเลส กิเลสมันแถมให้อีกตัวหนึ่ง

แล้วเราย้อนกลับมา ถ้ามันย้อนกลับมาทำความเข้าใจ ถ้ามันผิดพลาดไปแล้ว เวลาปฏิบัติไปมีอุปสรรค มีอุปสรรคแม้แต่ทำความเข้าใจ ทำความสงบ จับพลังจับผลูมาตลอด ถ้าคนชำนาญแล้วจะรู้เลย ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปนาสมาธิ ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนา เห็น ใหม่ มันก็มีอุปสรรคในการใช้ปัญญา การใช้ปัญญาก็เป็นอุปสรรคหนึ่ง

เวลาหลวงตาท่านสอน เห็นไหม ชั้นของสมาธิคือมันน้ำเต็มแก้ว คือว่ามันสิ้นสุดแค่นี้ ชั้นของสมาธิสิ้นสุดลงอย่างนี้ ถ้ามันเป็นฌานสมาบัติ เห็นไหม เป็นสมาบัติ ๘ ถ้าเป็นสมาบัติก็เป็นเรื่องฌานโลกีย์ ถ้าเป็นสมาบัติก็เป็นอภิญญา

แต่ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปปนาสมาธิ เวลาชั้นของปัญญา ชั้นของปัญญาไม่มีขอบเขต เพราะกิเลสมันหลบมันซ่อน กิเลสมันซุก มันปลิ้นมันปล้อน ไม่มีขอบเขต ปัญญาต้องไล่มันหมด ไล่มันทุกที มันจะไปหลบที่ไหน ซ่อนที่ไหน ตามมันไป ตามมันไป ต้องพิจารณาซ้ำ แล้วมันปล่อยวางขนาดไหน ก็ต้องตามมันไป เพราะมันยังสงสัยอยู่ ตามมันไป ตามมันไป จนไม่มีขอบเขต ไม่มีสิ่งใดที่มันหลบซ่อนได้เลย เวลาพิจารณาซ้ำแล้วเวลามันขาด กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ แล้วมันเหลืออะไร

พระโสดาบันต้องพูดถึงความเป็นโสดาบันถูกต้อง พระโสดาบันอย่าจำตำรามาพูด มีพระอ้างมากกว่าเป็นพระโสดาบัน แล้วเวลาจะพูดถึงผลของมันนะ ยกให้ย้อนกลับไปอริยสัจ ย้อนกลับไปตำรา พระโสดาบันเยอะเยอะ เวลามันจะตอบปัญหามันตอบตามตำรา กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ ละสลักกายทิฐิ มันย้อนกลับไปอริยสัจ

ถ้าย้อนกลับไปอริยสัจ มันก็เป็นธรรมชาติขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า มันเป็นธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นกิริยาด้วย ถ้าย้อนกลับไปในตำรา มันก็เป็นเรื่องกิเลสมันบิดเบี้ยวแล้วกิเลสมันปิดบัง แล้วเป็นพระโสดาบัน แต่ถามว่าพระโสดาบันมันเป็นอย่างไร นี่ย้อนไปที่อริยสัจที่สัจจะความจริงอันนั้น อันนั้นเป็นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นข้อ ๑ แดม ๑ เวลาจะชำระกิเลส กิเลสมันแถมให้อีกตัวหนึ่ง ว่ามันรู้มันเห็นของมัน แต่มันไม่จริง

ถ้าเป็นความจริง เห็นไหม ธรรมะจะต้องประพฤติปฏิบัติขึ้นมาตามความเป็นจริง หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านทำเป็นตัวอย่าง หลวงปู่เสาร์ท่านทำเป็นตัวอย่างเป็นแบบอย่าง เพราะท่านสอนด้วยการประพฤติปฏิบัติ หลวงปู่มั่นท่านสอนด้วยธรรมะ ท่านสอนด้วยความดักหน้าดักหลังจิตตลอด แล้วท่านทำให้ลูกศิษย์ลูกหา ทำให้ศาสนามั่นคง

ฉะนั้น เราปฏิบัติธรรมตามความเป็นจริง จิตใจของพวกเรายิ่งใหญ่ เพราะเรามีแรงปรารถนา มีศรัทธามีความเชื่อ อยากประพฤติปฏิบัติให้ได้คุณธรรมตามความเป็นจริง เราจะต้องประพฤติปฏิบัติตามความเป็นจริง อย่าเชื่อกิเลสอย่างหยาบ และอย่าเชื่อกิเลสอย่างละเอียด กิเลส อุปกิเลสอย่าเชื่อ อย่าเชื่อมัน อย่าให้มันมาแถม แดให้หัวใจเราต่ำต้อย เราต้องปฏิบัติตามความเป็นจริง เราปฏิบัติตามความเป็นจริงให้มันรู้จริงเห็นจริงในหัวใจของเรา ให้มีคุณธรรมจริง เວ်ง